

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำประกอบเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบรบือวิทยาคาร อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2. การเขียนสะกดคำ

3. แบบฝึกทักษะ

4. กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

5. แผนการจัดการเรียนรู้

6. ความพึงพอใจ

7. การหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

8. คำนีประสิทธิผล

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 งานวิจัยภายในประเทศ

9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

10. กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1. ความสำคัญของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างความเป็นเอกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้

ความคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ภาษาไทยมีวิวัฒนาการต่อเนื่องมานับพันปี และมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของชาติ พ่อขุนรามคำแหงทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทย (ลายสือไทย) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1826 และอักษรไทยได้เปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ ตกทอดมาเป็นอักษรไทยในปัจจุบัน ทำให้คนไทยมีอักษรของไทยใช้ในการติดต่อ การบันทึกเรื่องราว การเรียนรู้ การดำเนินชีวิตในสังคม ฯลฯ ภาษาไทยจึงมีความสำคัญ จำเป็นที่คนไทยทุกคนจะต้องศึกษาและฝึกฝนจนเกิดทักษะเพื่อใช้ติดต่อระหว่างคนไทยหรือชนชาติอื่นที่รู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประมวลความสำคัญของภาษาไทยไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 2)

1. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสาร เมื่อคนเรามีความคิด ความรู้สึก มีอารมณ์ มีความต้องการ จึงมีความต้องการที่จะถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก เราก็จะใช้ภาษาทำความเข้าใจเรื่องราว ด้านความคิด ความรู้สึก ความต้องการกับผู้อื่น ได้ด้วยการฟัง การอ่าน และการดู

2. ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์อันมีคุณค่าของบรรพบุรุษได้บันทึกและบอกเล่าต่อ ๆ กันมา คนรุ่นหลังสามารถแสวงหาความรู้เหล่านั้นได้โดยการฟัง การอ่าน และการดูจากบุคคล จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภาษาจะช่วยพัฒนาสติปัญญา กระบวนการคิด การวิเคราะห์ การวิจารณ์ จนเกิดความรู้ใหม่ ภาษายังเป็นเครื่องมือในการรับและถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์จากคนรุ่นก่อนและจากสังคมเพื่อปลูกฝังและหล่อหลอมให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามที่สังคมคาดหวัง

3. เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่มีสันติสุขนั้น สมาชิกมีความเข้าใจอันดีต่อกัน การใช้ภาษาสื่อความหมายให้ชัดเจนย่อมจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน เกิดความร่วมมือของคนในสังคม ไม่สร้างปัญหาและความแตกแยกในสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

4. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสร้างเอกภาพของชาติ สังคมจะเป็นปึกแผ่นมั่นคงในสังคมจะต้องมีความผูกพันต่อกันเป็นพวกพ้องเดียวกัน เพราะคนไทยมีภาษาไทยเป็นภาษากลางยึดเหนี่ยวผูกพันให้เป็นเชื้อชาติเดียวกัน เกิดความเป็นเอกภาพของชาติ เป็นพลังทำให้เกิดความปรองดองและร่วมมือกันที่จะพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงต่อไป

5. ภาษาเป็นเครื่องมือจรรโลงใจ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการได้รับความจรรโลงใจในชีวิตอยู่เสมอ เช่น วัยเด็กต้องการเสียงแห่งล่อเมือโตขึ้นฟังเสียงเพลง ฟังนิทาน นิยาย บทกวี บันเทิงคดี คำอวยพร สุภาษิต ฯลฯ ซึ่งผู้ประพันธ์ได้สรรถ้อยคำอันประณีตไพเราะและมีข้อคิดลึกซึ้งซึ่งเป็นภาษาเรียงร้อยให้เกิดความจรรโลงใจแก่ผู้อ่านและผู้ฟัง

2. ธรรมชาติของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือใช้สื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามจุดมุ่งหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก คำในภาษาไทยย่อมประกอบด้วยเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ และประกอบด้วยความหมายของคำ ถ้าคำมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน ความหมายของคำก็เปลี่ยนแปลงไป เช่น ป่า ป่า ป่า ทำให้ภาษาไทยมีคำใช้มากขึ้นจากการออกเสียงวรรณยุกต์ที่ต่างกัน นอกจากนั้นคำในภาษาไทยยังมีเสียงหนักเบา สั้นยาวต่างกัน คำว่า กระเช้า และเช้านี้ จะออกเสียงคำว่า เช้า ต่างกัน ภาษาไทยยังมีระดับของภาษาต้องใช้ให้เหมาะกับกาลเทศะและบุคคล ภาษาไทยยังมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เช่น แต่ก่อนเราใช้คำว่า หล่อน ปัจจุบันไม่ค่อยมีการใช้แล้ว และถ้าใช้ก็เป็นทำนองการดูหมิ่นเหยียดหยาม เป็นต้น ภาษาจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพของวัฒนธรรมของกลุ่มคน สภาพของสังคมและเศรษฐกิจ คนที่ได้รับการศึกษาสูงจะใช้ภาษาที่สูงกว่าคนในแหล่งที่มีระดับชีวิตและการศึกษาที่ต่ำ การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ภาษาต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญไม่ว่าจะเป็นกาอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่าง ๆ ผู้ใช้ภาษาต้องใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษาในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและคล่องแคล่ว ใช้ภาษาในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผล ใช้ภาษาอย่างมีคุณธรรม และอย่างมีมารยาท (กรมวิชาการ, 2544 :ไม่มีเลขหน้า)

3. วิสัยทัศน์การเรียนการสอนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ ใช้ทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัว และกิจกรรมทางสังคมและประเทศชาติ ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบัน และยังเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทย จึงต้องสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และสอน

ภาษาไทยให้คนรักการอ่าน การเขียน ที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์ บันทึกความรู้ และข้อมูลข่าวสาร สอนภาษาไทยให้เป็นภาษาไทยได้ถูกต้องในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษา ให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชม ซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย โดยเฉพาะคุณค่าในวรรณคดี และ ภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนเสริมสร้างความมั่งคั่งของ ชีวิต

ภาษาเป็นสื่อของความคิด ผู้เรียนที่มีภาษาใช้กว้างขวาง มีประมวลคำในการใช้พูด ฟัง อ่าน เขียนมาก ผู้เรียนจะคิดได้กว้างขวางลึกซึ้ง และสร้างเสริมความชาญฉลาด สามารถ คิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยเรื่องราวและส่งเสริมให้ ผู้เรียนใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์และใช้ภาษาอย่างสละสลวยงดงาม ซึ่งจะช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือ

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ การใช้ภาษาเพื่อ การสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ การพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ส่วนการดูเป็น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร คอมพิวเตอร์ตลอดจน การดู การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่าง พิถีพิถัน สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องตาม กฎเกณฑ์ ได้ตรงตามความหมายและถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคลและมีประสิทธิภาพ

ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะต้อง รู้และใช้ภาษาให้ถูกต้อง นอกจากนั้นวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนบทร้องเล่นของเด็ก เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมซึ่งมีคุณค่าการเรียน ภาษาไทยจึงต้องมีวรรณคดี วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้สึกรักคิด ค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความมั่งคั่งของภาษา ในบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและความ ภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

การเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมในส่วนของบทร้อยกรอง ผู้เรียนจะต้องเห็น ความงามของถ้อยคำในบทร้อยกรอง เข้าใจเรื่องราวของวรรณคดี สามารถท่องจำบท ร้อยกรองที่ไพเราะ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการแต่งบทร้อยกรอง ดังนั้นการเรียนการสอน จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ท่องจำบทอาขยานที่เป็นบทร้อยกรองที่ไพเราะด้วย และการเรียน การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สังคม ชีวิต และวัฒนธรรมของ

คนไทยอีกด้วย (กรมวิชาการ. 2544 : 7)

4. คุณภาพของผู้เรียน

กรมวิชาการ (2545 : 9) กล่าวถึง คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ดังนี้

4.1 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี

4.2 สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเป็นระบบ

4.4 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนา

ตนและสร้างสรรค์งานอาชีพ

4.5 ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

4.6 สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล

4.7 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย

4.8 มีคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

นอกจากนั้นยังกล่าวถึงคุณภาพของผู้เรียนภาษาไทย เมื่อจบช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ดังนี้

1. อ่านอย่างมีประสิทธิภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น

2. เข้าใจวงคำศัพท์ที่กว้างขวางขึ้น สำนวนและโวหารที่ลึกซึ้ง แสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล

3. เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางตามจุดประสงค์

4. เขียนเรียงความย่อความ และจดหมาย เขียนอธิบาย ชี้แจง รายงาน เขียนแสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง และเขียนเชิงสร้างสรรค์

5. สรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วินิจฉัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังที่ดู

6. รู้จักเลือกใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต จัดลำดับความคิด
ขั้นตอนในการนำเสนอตามรูปแบบของงานเขียนประเภทต่าง ๆ
 7. พุคนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์และการประเมินเรื่องราวต่าง ๆ
พูดเชิญชวน อวยพร และพูดในโอกาสต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
 8. เข้าใจธรรมชาติของภาษาและการนำภาษาคำต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย
 9. ใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธ เจรจา
ต่อรองด้วยภาษาและกิริยาท่าทางที่สุภาพ
 10. ใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ การทำงาน และใช้อย่าง
สร้างสรรค์เป็นประโยชน์
 11. ใช้หลักการพินิจวรรณคดีและวรรณกรรม พิจารณาวรรณคดีและ
วรรณกรรมให้เห็นคุณค่าและนำไปประโยชน์ไปใช้ในชีวิต
 12. แต่งกาพย์ กลอน และโคลง
 13. ท่องจำหรือยกรองที่ไพเราะ และนำไปใช้กล่าวอ้างในการพูดและ
การเขียน
 14. ร้อง เล่น หรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านและบทกล่อมเด็กในท้องถิ่น
 15. มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด
 16. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน
5. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในแต่ละช่วงชั้น ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 10-13)
- ช่วงชั้นที่ 1 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านได้
คล่องและอ่านได้เร็ว การเขียนแสดงความรู้ ความคิด มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน
- ช่วงชั้นที่ 2 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านได้เร็วขึ้น
เข้าใจความหมายของคำ สำนวน การเรียงความ ย่อความ จดหมาย การพูดต่อหน้าชุมชน
การท่องจำ บทหรือยกรอง การแต่งกาพย์กลอนง่าย ๆ มีนิสัยรักการอ่านและเขียน
- ช่วงชั้นที่ 3 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมี
สมรรถภาพ เข้าใจวงศัพท์ที่กว้าง สำนวนโวหารที่ลึกซึ้ง เลือกอ่านหนังสือจากสื่อสารสนเทศ
พูดในโอกาสต่าง ๆ ท่องจำบทหรือยกรอง กาพย์ กลอน โคลง ร้องเล่นเพลงพื้นบ้าน มีนิสัยรัก
การอ่าน การเขียน

ช่วงชั้นที่ 4 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมี
 วิจารณ์ญาณ ตีความ แปลความ เขียนเชิงวิจารณ์ พุดในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นทางการ ไม่เป็น
 ทางการ เข้าใจประวัติวรรณคดีและวรรณกรรมแต่ละยุค แต่งกาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ และ
 ร่าย วิเคราะห์คุณค่าทางภาษาของวรรณกรรมพื้นบ้าน มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน

6. สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้

6.1 สาระการเรียนรู้

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย

(กรมวิชาการ, 2544 : 13)

สาระที่ 1 การอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

6.2 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้

กรมวิชาการ (2545 : 17) กล่าวถึง สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 5 สาระ 6
 มาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้
 ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐานที่ 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ
 ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน
 การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานที่ 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณ์ญาณ และ
 พุดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณ์ญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐานที่ 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานที่ 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐานที่ 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิต

6.3 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

1. สามารถอ่านได้อย่างมีสมรรถภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น เข้าใจวงคำศัพท์กว้างขึ้น เข้าใจสำนวนและโวหาร การบรรยาย การพรรณนา อธิบาย อุปมา และสาธก สามารถใช้บริบทการอ่านสร้างความรู้เข้าใจการอ่านและใช้แหล่งเรียนรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น

2. สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงตามลักษณะคำประพันธ์ที่หลากหลายและวิเคราะห์คุณค่าด้านภาษา เนื้อหาและสังคม จำบทประพันธ์ที่มีคุณค่าไปใช้อ้างอิงได้ เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวางเพื่อพัฒนาด้านความรู้และการทำงาน มีมารยาทในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความและ การเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

1. สามารถเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง เขียนรายงาน และเขียนเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน

2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน และการศึกษาค้นคว้า รู้จักใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต สนใจการศึกษาค้นคว้ารวบรวมบันทึกข้อมูล นำวิธีการของแผนภาพความคิดจัดลำดับความคิดและพัฒนาขั้นตอนในการนำเสนอในรูปแบบของงานเขียนประเภทต่าง ๆ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

1. สามารถสรุปความจับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วินิจฉัย ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู สังเกตการใช้น้ำเสียง กิริยา ท่าทาง การใช้ถ้อยคำของผู้พูดและสามารถแสดงทรรศนะจากการฟังและดูที่รูปแบบต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ

2. สามารถพูดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ การประเมินเรื่องราวต่าง ๆ พูดเชิญชวน พูดอวยพร และพูดในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผล ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจนน่าฟัง ตามหลักการพูด มีมารยาทการฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

1. เข้าใจการสร้างคำไทยตามหลักเกณฑ์ของภาษา

2. สามารถใช้ประโยคสามัญและประโยคซับซ้อนในการสื่อสารให้

ชัดเจนและสละสลวย

3. สามารถใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจโน้มน้าวใจบุคคล คิด ไตร่ตรองและลำดับความคิดก่อนพูดและเขียน

4. เข้าใจธรรมชาติของภาษา การนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย ทำให้ภาษาไทยมีวงคำศัพท์เพิ่มขึ้นตามความเจริญทางวิชาการ และเทคโนโลยี

5. สามารถแต่งบทหรือกรองประเภทกาพย์ กลอน และโคลง โดยแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์

6. สามารถร้องเล่นหรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านหรือเพลงกล่อมเด็ก ในท้องถิ่นอย่างเห็นคุณค่า

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคมและชีวิตประจำวัน

1. สามารถใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ ระดมความคิด การประชุม การวิเคราะห์ การประเมินการทำงานและการใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร พัฒนาความรู้และใช้ในชีวิตประจำวัน

2. เข้าใจระดับของภาษาที่เป็นทางการและภาษาที่ไม่เป็นทางการและการใช้ ภาษาพูดและภาษาเขียนได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ การพัฒนาความรู้เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย

3. ใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและพัฒนา บุคลิกภาพ สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ยกย่องผู้ใช้ภาษาไทยอย่างมี คุณธรรม เข้าใจการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลในวงการต่าง ๆ ในสังคม

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและ วรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1. สามารถอ่านบทกวีนิพนธ์ประเภทกลอน โคลง กาพย์ บทละคร บทกวีร่วมสมัย และวรรณกรรม ประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี บันทึก บทความ พงศาวดาร และสามารถเลือกอ่านได้ตรงจุดประสงค์ของการอ่าน ใช้หลักการพินิจคุณค่าของ วรรณกรรม พินิจคุณค่าทั้งด้าน วรรณศิลป์ เนื้อหา สังคม และนำไปใช้ในชีวิตจริง

7. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบ หลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนบทบาทของผู้สอนจะต้อง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียน เป็นผู้สนับสนุนเสริมสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการ ดังนี้

7.1 เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง แบบโครงงาน แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ แบบร่วมมือ เป็นต้น

7.2 คิดค้นเทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน

7.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนี้

7.3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดการประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง

7.3.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการหรือการพัฒนาพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงาน ความรู้สึก และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน

7.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาความคิด มีวิธีการหลากหลาย วิธีการหนึ่ง การใช้คำถาม การตั้งคำถามโดยใช้หมวดความคิด 1 ใบ เป็นวิธีการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์ เช่น การอภิปราย การวิเคราะห์ วิจารณ์ การทำโครงงาน

7.3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษาไทย ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ในโรงเรียนและในชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การโต้วาที การเขียนเรียงความ การคัดลายมือ การทำโครงงาน การประกวดการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ

7.3.5 การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษา เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญและมีพลัง กิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หลักการทางภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

7.3.6 การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของคนไทยในสมัยต่าง ๆ ปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของภาษาไทย เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่านพิจารณา วิเคราะห์ วิจัย ประเมินค่าวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างมีเหตุผล มีการนำความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ข้อคิด และทำประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงาน การจัดการแสดง การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นแนวทางในการผลิตงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

7.3.7 การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตและศิลปะการใช้ภาษาของท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะทางภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดการแสดง เป็นต้น โรงเรียน และชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา

วิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน และธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ที่เรียน เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

8. การวัดผลและประเมินผลการเรียนภาษาไทย

การวัดผลประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กันไป การบูรณาการหรือการประสมประสานการวัดผลและประเมินผลกับการเรียนการสอนเข้าด้วยกันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาหลายประการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางในการพัฒนานั้น การวัดผลและประเมินผลจะมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการวัดผลและประเมินผล และการเรียนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด โดยการประเมินจะมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ ทางตรงก็คือ จะให้ข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผลทางอ้อม คือ จะเป็น

สิ่งซึ่งนำการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้จัดการศึกษาจึงสามารถนำผลทั้งสองลักษณะที่คิดมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาได้

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ด้านภาษา เป็นงานที่ยากซึ่งต้องการความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริงเกี่ยวกับการทำงานของภาษา และการพัฒนาทางภาษา ดังนั้น ผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดผลการเรียนรู้ด้านภาษาจำเป็นต้องเข้าใจหลักการเรียนรู้ภาษา เพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินงาน ดังนี้

8.1 ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน มีความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะเหล่านี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน และความก้าวหน้าของทักษะหนึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาทักษะอื่น ๆ

8.2 ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษา เช่นเดียวกับทักษะการคิด ทักษะทางสังคม เมื่อผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และในสภาพการณ์จริงทั้งในบริบททางวิชาการ ในห้องเรียน และชุมชนของตนที่กว้างออกไป

8.3 ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูด และภาษาเขียนอย่างถูกต้องด้วยการฝึกการใช้ภาษามีใช้การเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่อย่างเดียว การเรียนภาษาจะต้องเรียนรู้ไวยากรณ์หรือหลักภาษา การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการฝึกฝนการเขียนและพัฒนาทักษะทางภาษา

8.4 ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาเท่ากัน แต่การพัฒนาทางภาษาจะไม่เท่ากันและวิธีการเรียนรู้จะต่างกัน

8.5 ภาษากับวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด หลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญ และให้ความเคารพและเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ จัดกิจกรรมภูมิหลังของภาษาและการใช้ภาษาถิ่นของผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาภาษาไทยของตนเอง และพัฒนาความรู้ที่ดีเกี่ยวกับภาษาไทย และกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนภาษาไทยด้วยความสุข

8.6 ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสาร การแสวงหาความรู้ ดังนั้นครูทุกคนไม่ว่าจะสอนวิชาใดก็ตามจะต้องใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและต้องสอนการใช้ภาษาแก่นักเรียนด้วยเสมอ

หลักการประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

การวัดผลและประเมินผลการเรียน เป็นสิ่งที่จะต้องทำควบคู่กับการเรียน การสอนเพื่อให้ผู้สอนทราบพัฒนาการของผู้เรียนและผู้เรียนทราบพัฒนาการของตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องมีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่ให้ข้อมูลตรงตามความจริงมากที่สุด

หลักการประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีหลักสำคัญ 3 ประการ คือ

1. การประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องส่งเสริมการเรียนรู้

ของผู้เรียน

2. การประเมินจะต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

3. การประเมินต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้และยุติธรรม

9. แหล่งเรียนรู้

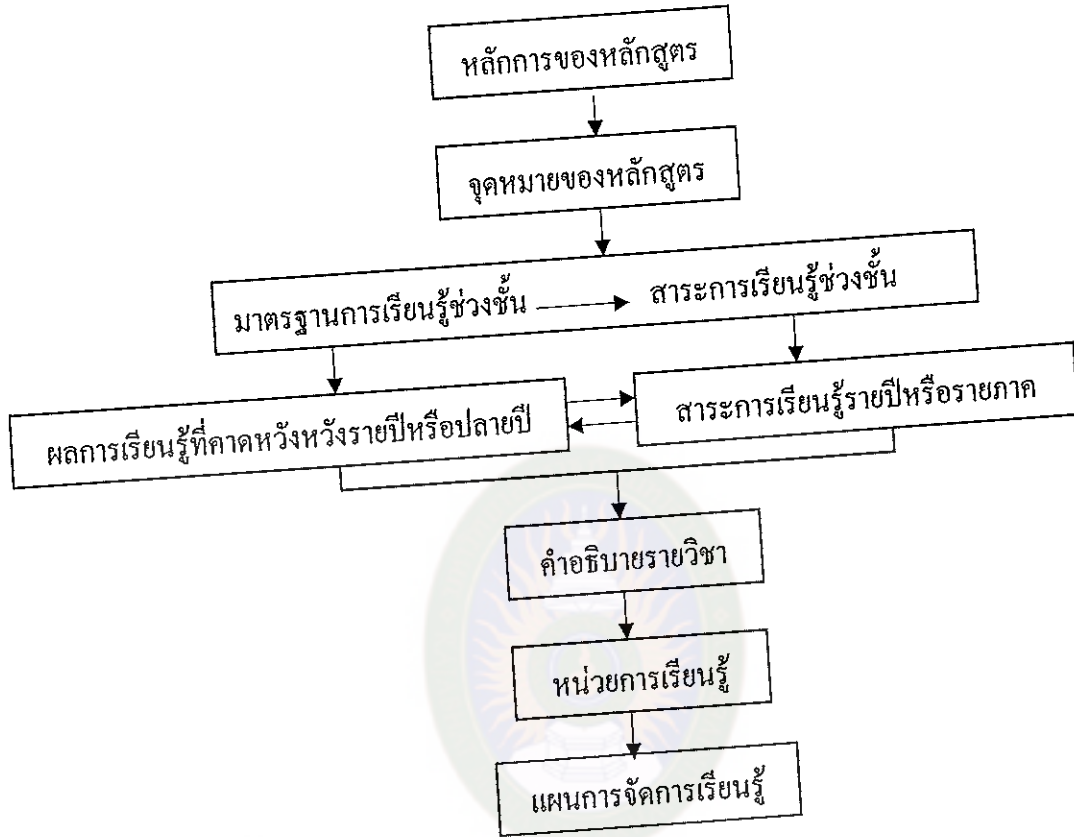
9.1 ห้องสมุด ถือเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่ผู้เรียนจะใช้ศึกษาค้นคว้า

9.2 ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ ในด้านต่าง ๆ เช่น เพลงพื้นบ้าน ภาษาถิ่น พิธีกรรม ดนตรี

9.3 สื่อการเรียนการสอน เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ กิจกรรม สื่อบริบท สื่อเทคโนโลยี สื่อทางอินเทอร์เน็ต

เมื่อผู้สอนเข้าใจหลักสูตรของกลุ่มสาระภาษาไทยอย่างถ่องแท้ และการจัดการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับสิ่งที่หลักสูตรต้องการแล้ว คุณภาพของผู้เรียนก็เกิดขึ้นตามเป้าหมาย ของหลักสูตร ดังภาพประกอบที่ 1

แผนภูมิขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การเขียนสะกดคำ

การสะกดคำเป็นทักษะการเขียนที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ในกลุ่ม
ประสบการณ์ต่าง ๆ เพราะการสะกดคำได้ถูกตามหลักเกณฑ์ทางภาษาจะช่วยให้สามารถอ่าน
และเขียนคำได้อย่างถูกต้อง

1. ความหมายของการเขียนสะกดคำ

การเขียนเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะ
การเขียนสะกดคำ จัดเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาการเขียนในระดับที่สูงขึ้น
ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ดังนี้

ณัฐพงศ์ สวางศ์ดุษฎี (2542 : 20) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำว่า การ
เขียนสะกดคำ หมายถึง การเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวการันต์ เรียงตามลำดับ
ได้อย่างถูกต้องและมีความหมายตรงตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช
2525 และสามารถนำคำที่เขียนได้ไปใช้ประโยชน์ และสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

วรรณิ โสภประยูร (2542 : 156) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่า
การเขียนสะกดคำ หมายถึง วิธีเขียนคำโดยลำดับตัวอักษรภายในคำหนึ่ง ๆ เพื่อออกเสียงได้
ชัดเจน และสื่อความหมายได้ตามที่ผู้เขียนต้องการ

บัณฑิตา แจงจบ (2545 : 8) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่า
การนำพยัญชนะต้นมาประสมกับสระและวรรณยุกต์ บางคำมีตัวสะกดที่ตรงตามมาตรา
คือมีพยัญชนะใช้สะกดตัวเดียวและไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด คือ มีพยัญชนะสะกดได้หลาย
ตัวหรือบางคำมีทั้งตัวสะกดและตัวการันต์

กรมวิชาการ (2546 : 133) กล่าวถึงการเขียนสะกดคำว่า การเขียนสะกดคำ
เป็นการเขียนโดยนำพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดมาประสมเป็นคำ การเขียน
คำจะต้องให้ผู้เรียนอ่านสะกดคำและเขียนพร้อม ๆ กันเพื่อการเขียนคำได้ถูกต้อง การเขียน
สะกดคำจะนำคำที่มีความหมายมาหัดสะกด จนกระทั่งผู้เรียนสามารถจำคำนั้น ๆ ได้

จตุติดา คงด้วง (2549 : 9) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่า
การเขียนสะกดคำ หมายถึง ความสามารถในการเขียนคำโดยเรียงลำดับพยัญชนะ สระ
วรรณยุกต์และตัวสะกดการันต์ได้ถูกต้องตามหลักภาษาและตรงตามพจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542

สุชา ขวัญพุด (2550 : 13) ได้สรุปการเขียนสะกดคำไว้ว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง การเขียนคำตามหลักเกณฑ์ได้อย่างถูกต้อง โดยเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกดและตัวการันต์ ตามลำดับเพื่อให้สามารถออกเสียงได้ชัดเจนและสื่อความหมายได้ถูกต้อง

สมลักษณ์ สุวรรณวงศ์ (2550 : 28) สรุปการเขียนสะกดคำไว้ว่า การเขียนสะกดคำเป็นวิธีการเขียนคำเรียงลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ให้เป็นคำที่ถูกต้องตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพื่อให้ผู้เรียนออกเสียงได้และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน 2546 : 812) ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่า (ก.) หมายถึง เขียนหรือบอกตัวอักษรที่ประกอบกันเป็นคำ

จากความหมายของการเขียนสะกดคำที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง การเขียนคำโดยเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และตัวการันต์ ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของหลักภาษาและถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 เป็นคำที่มีความหมายใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้

2. ความสำคัญของการเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสื่อสารด้วยภาษาเขียน เพราะถ้าเขียนสะกดผิดจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายคลาดเคลื่อนได้ การจัดประสบการณ์ทางภาษาให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ จะช่วยให้สามารถเขียนสะกดคำได้อย่างถูกต้อง และนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาไปสู่การเขียนเป็นประโยคและเรื่องราวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักการศึกษาหลายท่านได้ตระหนักถึงเรื่องนี้ และได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำไว้ดังนี้

ศิริพร ทวีชาติ (2540 : 11) กล่าวว่า ในการเขียนสะกดคำจะต้องให้นักเรียนสนใจที่จะเขียน นักเรียนต้องฝึกฝน จึงต้องใช้กิจกรรมหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน จดจำคำต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องมีความสำคัญมาก ข้อความที่เขียนผิดไปอาจทำให้ความหมายของข้อความคลาดเคลื่อนก่อให้เกิดความเสียหาย

อรรถัย บุตรดิษฐ (2540 : 11) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การเขียนสะกดคำถูกต้อง นอกจากจะมีผลดีต่อการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านแล้ว ยังมีผลต่อการประเมินคุณค่าของผู้อ่านที่มีต่อผู้เขียนด้วย เนื่องจากการเขียนสะกดคำนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการเขียน ผู้เขียนต้องมีความประณีตและรับผิดชอบในงานเขียนของตน จัดข้อบกพร่องของงานเขียนลงให้เหลือน้อยที่สุด โดยการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตามอักขรวิธี

วรรณิ โสมประยูร (2542 : 156) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการเขียนอย่างหนึ่ง เพราะเด็กต้องรู้จักสะกดคำได้ถูกต้องก่อน จึงสามารถเขียนเป็นประโยคและเรื่องราวได้ ถ้าเด็กเขียนสะกดคำไม่ได้จะไม่สามารถเข้าใจเรื่องจากผู้อื่น และแสดงให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองไม่ได้ กล่าวคือ สื่อสารกันไม่ได้นั่นเอง ดังนั้น การเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการเขียน เด็กควรเขียนสะกดคำให้ถูกต้องเสียแต่เริ่มเขียนคำ เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักคำต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและช่วยให้เด็กใช้คำต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

กรมวิชาการ (2546 : 133) กล่าวว่า การอ่านและการเขียนคำเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ภาษาทุกภาษาทั้งในการเรียนระดับพื้นฐานและในระดับสูง การเรียนในระดับพื้นฐานจะเน้นในด้านการอ่าน การเขียนได้ถูกต้อง มีความแม่นยำในหลักเกณฑ์ทางภาษาซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและเป็นความจำเป็นของนักเรียนทุกคน

กนกวรรณ สมโต (2549 : 18) กล่าวว่า ความสำคัญของการเขียนสะกดคำ คือ การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์หรือตามหลักภาษาไทย และการเขียนสะกดคำยังถือเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนภาษาไทย เพราะการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญ นักเรียนสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเขียนสะกดคำไปใช้ต่อยอดในการเขียนได้กับทุก ๆ สารการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันได้

ธนิตา เรื่องวิเศษ (2550 : 16) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ภาษาทุกภาษาและทุกสาขาวิชา เป็นสื่อความหมายที่ถูกต้องและยังช่วยให้เกิดผลดีต่อผู้เขียน ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง สามารถติดต่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงกัน

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะการเขียนสะกดคำมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าเขียนสะกดคำผิด จะทำให้ความหมายของคำ ๆ นั้นเปลี่ยนไป ทำให้ผู้เขียนและผู้อ่านไม่สามารถสื่อสารได้ตรงกัน จึงสมควรที่จะมีวิธีการสอนทักษะการเขียนสะกดคำที่มีประสิทธิภาพในการฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะการเขียนสะกดคำและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน

3. สาเหตุการเขียนสะกดคำผิด

การเขียนสะกดคำผิดอาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ดังนี้

3.1 ขาดความเอาใจใส่ในกฎเกณฑ์ทางภาษา สมพร มั่นตะสูตร (2526 : 149) กล่าวว่า ข้อบกพร่องในการเขียนส่วนใหญ่เกิดจากการขาดความเอาใจใส่ในกฎเกณฑ์ทางภาษา เช่น เรื่องการเขียนสะกดการันต์ การใช้อักษรย่อ การใช้เครื่องหมายต่าง ๆ และการเว้นวรรคตอนและศรีสุตา จริยกุล (2529 : 6) กล่าวว่า สาเหตุการเขียนสะกดผิดมีสาเหตุ 2 ประการ คือ ประการแรก สะกดผิดเพราะใช้พยัญชนะผิด วรรณยุกต์ผิด และตัวการันต์ผิด ประการที่สอง เกิดจากการสะกดคำลึกลับ คือ บางคำมีวิธีเขียนได้สองแบบ

3.2 เกิดจากการออกเสียงบกพร่อง (Woodburn. 1980 : 22 ; อ้างอิงมาจาก พฐู ทังแดง. 2534 : 11) ให้เหตุผลว่า สาเหตุเกิดจากการออกเสียงบกพร่อง ทำให้การเขียนสะกดคำบกพร่องไปด้วย รวมทั้งขาดความเอาใจใส่ในการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับ ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2537 : 30) กล่าวถึงสาเหตุการเขียนสะกดคำผิด ดังนี้

1. เขียนผิดเพราะออกเสียงผิด
2. เขียนผิดเพราะเห็นตัวอย่างผิด
3. เขียนผิดเพราะใช้แนวเทียบผิด
4. เขียนผิดเพราะไม่ทราบความหมายของคำ
5. เขียนผิดเพราะไม่รู้หลักเกณฑ์ทางภาษา

และปรีชา หิรัญประดิษฐ์ (2532 : 83) กล่าวถึงการเขียนสะกดคำผิดว่า เกิดจากผู้เขียนไม่สังเกตและไม่เอาใจใส่ในการเขียน จึงควรจดจำและสังเกตคำที่มักเขียนผิดว่าสะกดอย่างไรจึงจะถูกต้อง ถ้าไม่มั่นใจควรขีตพจนานุกรมเป็นหลัก บางครั้งเกิดจากการออกเสียงผิดจนเคยชิน จึงควรออกเสียงให้ถูกต้องจะช่วยให้สะกดคำได้ถูกต้อง

3.3 เกิดจากการขาดการสังเกตและฝึกฝน สาลีณี ภูติกนิษฐ์ (2530 : 5) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำผิดส่วนมากเกิดจากการที่มีพื้นฐานทางการเขียนอ่อน ขาดการสังเกตและการฝึกฝน รวมทั้งจากการสอนของครู และสุจริต เพียรชอบ (2531 : 242) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำผิดกันมาก ทั้งนี้เพราะไม่มีหลักในการเขียนสะกดคำ การฝึกฝนไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังมีสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่น นักเรียนเห็นคำผิดจากป้ายชื่อห้างร้านต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ วารสาร และสื่อมวลชนอื่น ๆ

3.4 การใช้แนวเทียบผิด สลักจิต ตั้งสุจริตวงศ์ (2534 : 12) กล่าวว่า สาเหตุการเขียนสะกดคำผิดพลาดนั้น มาจากสภาพร่างกายและสภาพแวดล้อมของนักเรียน แต่อย่างน้อยกว่าสาเหตุมาจากความสับสนในหลักเกณฑ์ ความสะเพร่า การใช้แนวเทียบผิด ขาดการสังเกตและการไม่รู้หลักภาษา

3.5 เขวชนขาดความรู้และความแม่นยำในการสะกดคำ กรมสามัญศึกษา (2534 : 12) ได้ศึกษาทักษะการเขียนของเขวชน พบว่า เขวชนมีปัญหาการเขียนและการใช้ภาษา เช่น การใช้วรรณยุกต์วางผิดที่ ใช้รูปวรรณยุกต์ผิด โดยมีสาเหตุจากความไม่ตั้งใจเขียนหรือความรีบร้อน นอกจากนี้ยังพบว่า เขวชนขาดความรู้และความแม่นยำในการสะกดคำ การไม่ตรวจสอบตามพจนานุกรมทำให้ไม่ทราบความหมายของคำ การอ่านออกเสียงไม่ชัดเจนหรือความสับสนในการใช้คำพ้องเสียง

นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ อีกมากที่ทำให้สะกดคำไม่ถูกต้อง เช่น ไม่รู้ว่าเขียนผิด หรือไม่รู้ว่าที่ถูกเขียนอย่างไร ไม่แน่ใจว่าตนเขียนถูก และไม่สนใจติดตามว่าเขียนอย่างไรถูก การออกเสียงผิด โดยเฉพาะเสียงวรรณยุกต์หรือคำพ้องเสียงซึ่งออกเสียงเหมือนกันแต่เขียนต่างกัน

สรุปได้ว่า สาเหตุการเขียนสะกดคำผิดเกิดจากการที่นักเรียน ครูและบุคคลทั่วไป ละเลยไม่ตระหนักในความสำคัญของการเขียนให้ถูกต้อง การขาดความระมัดระวังไม่ศึกษาพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การสะกดคำให้รอบคอบเสียก่อน อีกทั้งขาดการสังเกตจนทำให้ใช้แนวเทียบผิด จดจำแต่คำที่เขียนผิด และไม่รู้ว่าที่ถูกต้องเขียนอย่างไรจึงทำให้เขียนคำเหล่านั้นผิด

4. วิธีการสอนเขียนสะกดคำ

เมื่อได้ศึกษาความสำคัญและสาเหตุการเขียนสะกดคำผิดแล้วพบว่า สาเหตุหนึ่งเกิดจากกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีครูและนักเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญ การสอนของครูมีผลต่อความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนโดยที่นักเรียนอาจจะเขียนคำผิดอยู่เช่นเดิมหรือผิดมากขึ้น หากครูไม่เอาใจใส่ในการแก้ปัญหานี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม จะมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังที่ สุจริต เพ็ชรขอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์ (2538 : 169) ได้เสนอแนะกิจกรรมการเขียนสะกดคำ สรุปได้ดังนี้ ครูทำบัญชีคำยากแจกให้นักเรียน แล้วนำคำเหล่านั้นมาให้นักเรียนเขียน นำประโยคที่ระกอบด้วยคำผิดให้นักเรียนแก้คำที่เขียนผิด แบ่งกลุ่มแข่งขันเขียนสะกดคำ ทำบัญชีคำสะกดถูกผิดปะปนกันให้นักเรียนทำเครื่องหมายถูกผิด ให้แก้คำที่สะกดผิดให้รวบรวมคำยากมาทำเป็น

บัญชีเรียงลำดับตามตัวอักษร นำคำยามมาเป็นข้อทดสอบแบบเลือกตอบแล้วฝึกหาคำห้องเสียงจากพจนานุกรม

ฟิตซ์เจอรัดด์ (Fitzgerald. 1967 : 38 ; อ้างอิงมาจาก ทฤษฎี ธีระวัฒนาพันธ์. 2538 : 18) ได้เสนอแนะการสอนให้นักเรียนฝึกสะกดคำ 5 ชั้น ดังนี้

1. ต้องให้นักเรียนรู้ความหมายของคำนั้น ๆ เสียก่อน โดยครูเป็นผู้บอกหรือเปิดพจนานุกรมแล้วให้นักเรียนอภิปราย สิ่งสำคัญต้องเป็นความหมายที่ไม่ซับซ้อน

2. ต้องให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำให้ถูกต้องชัดเจน จะช่วยให้นักเรียนรู้ค่านั้น ๆ ได้อย่างแม่นยำทั้งรูปคำและการออกเสียง

3. ต้องให้นักเรียนมองเห็นรูปคำนั้น ๆ ว่าประกอบด้วยพยัญชนะ สระ ะไรบ้างและถ้าเป็นคำหลายพยางค์ครูควรแยกคำให้ดู

4. ต้องให้นักเรียนลองเขียนคำนั้น ๆ โดยดูแบบและไม่ดูแบบ

5. สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนเขียนคำนั้น ๆ ไปใช้ ซึ่งอาจเป็นการให้นักเรียนเขียนบรรยายภาพ บรรยายเรื่องราวหรือเขียนในกิจกรรมการเรียนโดยให้เหมาะกับวัย

จุฬารัตน์ วงศ์ศรีนาค (2537 : 12-13) ได้ให้แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสะกดคำ ไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การสอนที่แน่นอนทุกครั้ง

2. ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเขียนสะกดคำ

3. สอนให้สัมพันธ์กับการอ่าน และการฟัง เพื่อจำได้แม่นยำทั้งรูปคำและการออกเสียง

4. สอนให้เห็นรูปคำว่าประกอบไปด้วยอะไรบ้าง และสอนความหมายของค่านั้น ๆ เพื่อช่วยให้จำได้ดียิ่งขึ้น

5. สอนคำที่สะกดเหมือนกันหรือที่ออกเสียงเหมือนกันเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อให้เห็นทั้งความเหมือนและความแตกต่าง

6. สอนด้วยการใช้วิธีการต่าง ๆ สำหรับใช้ในการฝึกทักษะการเขียนให้สม่ำเสมอ เช่น การเขียนตามคำบอก การแข่งขันบนกระดานดำ การทำแบบฝึกหัดซึ่งมีกิจกรรมหลากหลายจัดไว้ในแบบฝึกหัด อาจเป็นการเขียนเรียงความ แต่งประโยค เดิมคำ เป็นต้น แต่ต้องให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

7. ให้นักเรียนรวบรวมคำศัพท์ และคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ไว้เป็นหมวดหมู่หรือนำคำที่เป็นปัญหาเหล่านี้มาแต่งเป็นคำประพันธ์หรือแบบฝึกจะช่วยให้จำได้ดียิ่งขึ้น

8. ให้นักเรียนตรวจสอบการเขียนสะกดผิดด้วยตนเองหรือตรวจของผู้อื่น จากพจนานุกรม เพื่อให้นักเรียนทราบผลทันทีจะได้แก้ไข

9. ในการสอนควรคำนึงถึงลำดับขั้นของจิตวิทยาการสอนเขียนสะกดคำ ให้รู้จักส่วนประกอบของคำ การอ่านออกเสียงและความหมายแล้วนำไปทดลองใช้ด้วยวิธีฝึกต่าง ๆ

10. มีการทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อทราบผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าของนักเรียน

สุปราณี พฤติการณ (2531 : 5) เสนอแนะวิธีสอนเขียนสะกดคำ ดังนี้

1. ครูต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นความสำคัญการเขียนสะกดคำ
2. ครูต้องอธิบายให้นักเรียนจดจำการเขียนสะกดคำต่าง ๆ โดยที่นักเรียนไม่

รู้สึกตัว

3. สอนเรื่องตัวสะกดให้สัมพันธ์กับการอ่านและการฟัง
4. ควรให้โอกาสนักเรียนได้ฝึกเขียนให้มากที่สุด และครูต้องตรวจแก้ไข

ตัวสะกดในงานเขียนของนักเรียนทุกครั้ง

5. ถ้าให้นักเรียนจดบันทึกตามคำสอนของครู ครูควรเขียนคำที่มักสะกดผิดบนกระดานดำ

6. ครูควรสอนความหมายของคำด้วย เพื่อช่วยให้นักเรียนจำได้ดียิ่งขึ้น เช่น เบญจเพส แปลว่า ยี่สิบห้า มาจาก เบญจ แปลว่า ห้า เพส แปลว่า ยี่สิบ

7. ครูควรบอกที่มาของคำนั้น ๆ เช่น คำนวน แปลงมาจาก คุณ จะต้องใช้ ณ

สะกด

8. ให้นักเรียนรวบรวมคำศัพท์ที่จดไว้ในสมุด แล้วเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่

9. ครูรวบรวมคำผิดจากหนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณาต่าง ๆ มาให้นักเรียนแก้ไข

ให้ถูกต้อง

10. สอนคำที่สะกดเหมือนกันเป็นกลุ่ม ๆ เช่น รมย์ ภิรมย์ รื่นรมย์ เรียงรมย์

11. สอนคำที่อ่านออกเสียงเหมือนกัน ตัวสะกดต่างกัน และมีความหมาย

ต่างกัน เช่น “ยาน” ขวดยาน หย่อนยาน ฉญาณ วิญญูญาณ สัจญญาณ

12. ครูใช้วิธีบอกให้เขียนแล้วตรวจโดยใช้บัตรคำประกอบการสอน

13. ครูนำบัตรคำที่ใช้สอนเรื่องตัวสะกดมาติดไว้ที่ป้ายประกาศหน้าห้อง หรือ บริเวณที่นักเรียนจะเห็นได้เสมอ

14. ครูนำเกณฑ์การเขียนตัวสะกดมาแต่งคำประพันธ์เพื่อให้จำง่าย

15. ครูนำคำที่มีกสะกดผิดมาแต่งคำประพันธ์ จะช่วยให้นักเรียนเขียนได้ ถูกต้องยิ่งขึ้น

16. ให้นักเรียนแข่งขันกันเขียนสะกดคำยากบนกระดาน

17. ฝึกให้นักเรียนเขียนเรียงความแล้วตรวจการเขียนสะกดคำ โดยให้เปิด พจนานุกรมตรวจของตนเอง หรือของเพื่อน

18. ครูควรรหาประโยคหรือข้อความสั้น ๆ ให้นักเรียนเติมคำศัพท์ลงในช่องว่าง

19. ครูนำเนื้อหากจากหลักภาษาไทย เช่น คำสมาส คำควบกล้ำ มาแต่ง ประโยค ครูกำหนดคำศัพท์แล้วให้นักเรียนมาเขียนเป็นรูปประโยค

วิธีสอนการเขียนสะกดคำให้ได้ผลตามที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ นั้น ครูต้อง คำนึงถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนได้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติการเขียนสะกดคำที่กว้างขวางขึ้น และได้รับการฝึกฝนซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น

แบบฝึกทักษะ

แบบฝึกหัดหรือแบบฝึกทักษะเป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญของผู้เรียน ก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่าน รักการค้นคว้า เพิ่มพูนทักษะการอ่าน การคิด การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

1. ความหมายของแบบฝึกทักษะ

กตিকা สุวรรณสมพงษ์ (2541 : 40) กล่าวว่า แบบฝึกหัด หมายถึง การจัด ประสบการณ์การฝึกหัด โดยใช้วัสดุประกอบการสอนหรือเป็นกิจกรรมให้ผู้เรียนกระทำด้วยตนเองเพื่อฝึกฝนเนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปแล้วให้เข้าใจดีขึ้น และเกิดความชำนาญจนสามารถทำและนำไปใช้ได้โดยอัตโนมัติ ทั้งในการแก้ปัญหาระหว่างเรียน และในสถานการณ์อื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน

กิตติคุณ รัตนเดชกำจาย (2541 : 41) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะว่า หมายถึง แบบฝึกที่สร้างขึ้นด้วยลักษณะหลายรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อมุ่งเสริมทักษะต่าง ๆ ให้ดีขึ้นหลังจากเรียนบทเรียนจบแล้ว

พนมวัน วรรณชัย (2542 : 37) กล่าวว่า แบบฝึกหัด หมายถึง งานกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูจัดให้นักเรียนได้ฝึกกระทำ เพื่อทบทวน ฝึกฝนเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความจำจนสามารถปฏิบัติได้ด้วยความชำนาญ และให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง แบบฝึกที่สร้างขึ้นหลากหลายรูปแบบ โดยมีจุดประสงค์เพื่อมุ่งเสริมทักษะต่าง ๆ แก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบบทเรียนเพื่อให้เกิดทักษะ ความชำนาญ และกระบวนการคิดที่หลากหลาย สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกหรือแบบฝึกหัดว่า แบบฝึกหรือแบบฝึกหัดเป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึก เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้ว มาฝึกฝนให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2536 : 27) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า วิธีสอนที่สนุกวิธีหนึ่งคือ การให้นักเรียนทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น คือแบบฝึก เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

ความสำคัญของแบบฝึก แบบฝึกหัดเป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมากมาย สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึก เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้ว มาฝึกฝนให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

3. ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะ

การสร้างแบบฝึกทักษะ สามารถกระทำได้ตามขั้นตอนดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 145)

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัด
3. พิจารณาวัดจุดประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่น จะนำแบบฝึกไปใช้อย่างไร ในแต่ละชุดจะประกอบด้วยอะไรบ้าง
4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัย ข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในข้อ 2
5. สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ ในแต่ละบัตรจะมีคำถามให้นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบ ขนาดของบัตร พิจารณาตามความเหมาะสม
6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติมเมื่อนำแบบฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว
7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียน โดยจัดทำเป็นตอน เป็นเรื่อง เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า
8. นำแบบฝึกไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึก และคุณภาพของแบบทดสอบ
9. ปรับปรุงแก้ไข
10. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้ เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

4. ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

มนทิตรา ภักดีณรงค์ (2540 : 99) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกที่จะทำให้นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ได้ดีต้องมียุทธศาสตร์ประกอบต่อไปนี้

1. นักเรียนต้องได้ฝึกกระทำบ่อย ๆ
2. นักเรียนได้ลงมือฝึกกระทำเอง
3. เกิดความสนุกในการทำแบบฝึก

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) ได้กล่าวถึงลักษณะแบบฝึกที่ดี ดังนี้
ลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่นักเรียนเรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของผู้เรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสมคือไม่นานเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจท้าทายให้นักเรียนแสดงความสามารถ
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัดและตอบอย่างเสรี
7. มีคำสั่งหรือตัวอย่างแบบฝึกที่ไม่ยาวเกินไป และไม่ยากแก่การเข้าใจ
8. ควรมีหลายรูปแบบ มีความหมายแก่นักเรียนที่ทำแบบฝึกหัด
9. ใช้หลักจิตวิทยา
10. ใช้จำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
11. ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนาน
12. ปลุกความสนใจหรือเร้าใจ
13. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
14. สามารถศึกษาด้วยตนเองได้

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าแบบฝึกที่ดีควรมีหลายลักษณะและหลายรูปแบบ ทั้งนี้ในการนำไปสร้างแบบฝึกนั้นเราต้องนำไปใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา ตลอดจนนักเรียนที่จะนำไปฝึกด้วยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อนักเรียนและการใช้ภาษาให้มากที่สุด

5. ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเสริมทักษะและพัฒนาการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะกลุ่มทักษะภาษาไทย หากได้มีการฝึกปฏิบัติอย่างถูกวิธี จะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จมากขึ้น ดังนั้นแบบฝึกจึงเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์อีกชนิดหนึ่ง ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้

อดุลย์ ภูปลื้ม (2539 : 24) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น
2. ช่วยให้จดจำเนื้อหา และคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน
3. ทำให้เกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน
4. ทำให้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง

5. สามารถนำแบบฝึกหัดมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเองได้
 6. ทำให้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียน
 7. ทำให้ครูประหยัดเวลา
 8. ทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้
1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
 2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
 3. ครูได้แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนได้ดี

ที่สุดตามความสามารถของตนเอง

4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้

5. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเอง
6. ฝึกให้นักเรียนรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
7. กำเนิดถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของตนเองโดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาและความกดดันอื่น ๆ
8. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาลงทน ลักษณะการฝึกที่จะ

ช่วยให้เกิดผลดังกล่าว ได้แก่ ฝึกทันทีหลังจากเรียนเนื้อหา ฝึกซ้ำ ๆ ในเรื่องที่เรียน จากประโยชน์ของแบบฝึกทักษะที่กล่าวมา สรุปได้ว่า แบบฝึกช่วยในการฝึกหรือเสริมทักษะทางภาษา การใช้ภาษาของนักเรียน สามารถนำมาฝึกซ้ำ ทบทวนบทเรียนและ ผู้เรียนสามารถนำไปทบทวนด้วยตนเอง จดจำเนื้อหาได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อทักษะภาษาไทย ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานในขณะที่เรียน ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง ตลอดจนสามารถทราบข้อบกพร่องของนักเรียนและนำไปปรับปรุงแก้ไขได้ทันทีซึ่งจะมีผลทำให้ครูประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะ
- การสร้างแบบฝึกที่ดีนั้นสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ หลักจิตวิทยาเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจ จูงใจและความสามารถของเด็ก ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการของเด็ก ผู้ศึกษาได้อาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย์ (2522 : 52) ได้แนะนำหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาใช้ในแบบฝึก พอสรุปได้ว่า

1. กฎการเรียนรู้ของ ธอร์นไดค์ (Thomdike) ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1.1 กฎแห่งการฝึกฝน (Law of Exercise) คือ การให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดมาก ๆ จะทำให้เกิดความคล่องแคล่วและความชำนาญ การสร้างแบบฝึกจึงช่วยให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดที่เสริมจากแบบฝึกหัดในบทเรียนและมีหลายรูปแบบ

1.2 กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) คือการให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน จะทำให้เกิดความพอใจในการเรียน

1.3 กฎแห่งผล (Law of Effect) คือ แบบฝึกต้องมีเนื้อเรื่องเป็นที่สนใจของผู้เรียน ความยากง่ายให้เหมาะสมกับวัยและสติปัญญา มีสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนพอใจในการเรียน การประเมินผลควรกระทำอย่างรวดเร็ว หลังจากที่ทำนักเรียนทำเสร็จแล้ว

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูควรคำนึงถึงนักเรียนแต่ละคน มีความรู้ความถนัด ความสามารถและความสนใจที่ต่างกัน ดังนั้น การสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมไม่ยากหรือง่ายเกินไปควรมีลักษณะ

3. การจูงใจผู้เรียน สามารถทำได้โดยการจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายากเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการกระตุ้นให้คิดตามต่อไป และทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึก แบบฝึกควรสั้น ๆ จะช่วยไม่ให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย

4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตและการเรียนรู้มาให้ให้นักเรียนได้ทดลองทำ ภาษาที่ใช้พูดใช้เขียนในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนและทำแบบฝึกในสิ่งที่ใกล้ตัว จะทำให้จำได้แม่นยำ นักเรียนยังสามารถนำหลักและความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อีกด้วย

จากการศึกษาแบบฝึกทักษะดังกล่าว สรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะช่วยในการฝึกหรือเสริมทักษะทางภาษา การใช้ภาษาของผู้เรียน สามารถนำมาฝึกทำซ้ำและผู้เรียนสามารถนำไปทบทวนด้วยตนเอง ทำให้จดจำเนื้อหาการเรียนได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย นักเรียนสามารถนำแบบฝึกทักษะไปใช้แก้ปัญหาในการอ่าน การเขียนเป็นรายบุคคลและกลุ่มได้ดี แบบฝึกถือเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่สามารถทดสอบความรู้ วัดและประเมินผลนักเรียนก่อนและหลังเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูผู้สอนทราบข้อบกพร่องของนักเรียน ช่วยลดภาระการสอนและประหยัดเวลาของครูได้มาก และทำให้นักเรียนทราบผลความก้าวหน้าในการเรียนของตนได้ทันที

กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

1. พัฒนาการของการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ได้มีผู้กล่าวถึงพัฒนาการของการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2525 : 26) กล่าวว่า แนวความคิดเกี่ยวกับการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ได้มีพัฒนาการมาเป็นเวลานาน ซึ่งสามารถประมวลสรุปได้ว่าพัฒนาการของการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในต่างประเทศ คริสต์ศตวรรษที่ 1 คลินลิเตียน (พิบูล ภูมิแสน, 2539 : 26 ; อ้างอิงมาจาก Quintilian Quoted in Paolitto, 1976 : Unpaged) ได้กล่าวถึงหนังสือชื่อ *Institutio Oratoria* เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการให้เด็กที่มีผลการเรียนก่อนเรียนบทเรียนจากเด็กนักเรียนรุ่นพี่ ต่อมาในปี ค.ศ. 1530 ดรอทเซนทรอฟ (Trotzendorf) ครูชาวเยอรมัน ได้นำเอาวิธีสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมาทดลองใช้โดยให้เด็กนักเรียนที่มีอายุมากกว่าสอนเด็กนักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า จากจุดดังกล่าวนี้นับว่าก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญมาก สมัยต่อมาซึ่งตรงกับช่วงของสมัยการปฏิวัติอุตสาหกรรม (คริสต์ศตวรรษที่ 18) แนวความคิดเรื่องเพื่อนช่วยเพื่อนได้ประสบผลสำเร็จสูง เนื่องจากในช่วงดังกล่าว ได้เกิดภาวะการขาดแคลนครู แลงคาสเตอร์ (Lancaster) ได้ทำการจัดทีมเพื่อการสอนเด็กนักเรียนที่มีวัยวุฒิมากกว่า เพื่อจะได้นำไปสอนเด็กนักเรียนที่มีวัยขี้น้อยกว่าต่อไป สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เริ่มสนใจในการดำเนินการสอนด้วยวิธีดังกล่าว เนื่องจากเป็นวิธีสอนที่มีประโยชน์ในด้านวิชาการแก่เด็กนักเรียนทั้งสองฝ่าย คือ เด็กนักเรียนผู้ทำการสอน และเด็กนักเรียนผู้เรียน โดยเฉพาะเบนจามิน โรทได้ทำการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมาประยุกต์ใช้และในที่สุดเป็นที่ยอมรับแก่นักเรียนทั่วไป และพัฒนาการของการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในประเทศไทย สำหรับในวงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีการนำเอาวิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมาประยุกต์ใช้กับการสอน นับตั้งแต่มีการสัมมนาเรื่อง “การพิจารณาวัฒนธรรมและเทคโนโลยีปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่ครูไม่ครบชั้น” เนื้อหาตอนหนึ่งของรายงานการสัมมนาได้กล่าวถึงเรื่องการปฏิบัติงานของครู และในที่ประชุมได้เสนอวิธีแก้ปัญหาโดยการให้นักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีทำการสอนและแนะนำแก่นักเรียนที่เรียนอ่อน นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการให้นักเรียนที่อยู่ในชั้นสูงกว่ามาสอนนักเรียนที่อยู่ในชั้นต่ำกว่าอีกด้วย

กรมวิชาการ (กรมวิชาการ. 2516 : ไม่มีเลขหน้า ; อ้างอิงมาจาก สมลักษณ์ ศรีซงชัย. 2537 : 27) ได้กล่าวถึงเรื่องปัญหาและแนวโน้มของการศึกษาว่ามีอยู่หลายประการ สำหรับการแก้ไขปัญหาของการศึกษานั้นควรจะได้มีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้กับการจัดการเรียนการสอน และยังได้เสนอให้นำเอาวิธีการสอนแบบนักเรียนสอนกันเองมาใช้ สำหรับโรงเรียนบ้านพุ่มวง จังหวัดเพชรบุรี และโรงเรียนบ้านหัวหนอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่ง จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนดังกล่าว เด็กนักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดเป็นการกระตุ้นให้เด็กนักเรียนสนใจต่อการเรียนมากขึ้น

สรุปได้ว่า ในต่างประเทศการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีพัฒนาการมาจาก ทดลองโดยจัดทีมให้เด็กนักเรียนที่มีวิวุฒิมาก ช่วยสอนเด็กนักเรียนที่มีวิวุฒิน้อยกว่า สำหรับการศึกษาศึกษาของประเทศไทยนั้น ได้มีการนำเอาวิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมา ประยุกต์ใช้กับการสอน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีครูไม่ครบ ชั้น ซึ่งเป็นการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้กับการจัดการเรียนการสอน

2. ความหมายของการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายของการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้

พรณรศรีมี เ่งาธรรมสาร (2533 : 37) กล่าวว่า การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนเป็นการส่งเสริมในเรื่องกระบวนการกลุ่มของนักเรียน โดยเน้นการให้นักเรียนช่วยเหลือ กันตลอดจนการเห็นคุณค่าของการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

แคนเดอร์ (Candler. 1981 : 380) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นแนวคิดที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการ กระจายบทบาทการสอนจากครู ไปสู่นักเรียน นับว่าเป็นวิธีการสอนที่ยึดเด็กนักเรียนเป็น ศูนย์กลาง วิธีการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ ได้รับความสนใจจากนักการศึกษาเป็น จำนวนมาก เนื่องจากวิธีการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นวิธีการที่ครูผู้สอนพยายาม เข้าถึงความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เป็นแนวความคิดที่ส่งเสริมและโน้มน้าวให้เด็ก นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อสมาชิกภายในกลุ่ม วิธีการสอนดังกล่าวนี้ครูผู้สอนต้องมีการ วางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นการเตรียมนักเรียนให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองได้อย่าง ถูกต้อง นอกจากนี้ยังสามารถเปลี่ยนบทบาทของครูและนักเรียนได้อีกด้วย เป็นการฝึกให้ นักเรียนกล้าแสดงออกทางความคิดมากขึ้น นับได้ว่าเป็นการพัฒนาความคิดการเรียนรู้ของเด็ก นักเรียน

สรุปได้ว่า การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการส่งเสริมกระบวนการกลุ่มของนักเรียน โดยเน้นการให้นักเรียนช่วยเหลือกัน ตลอดจนการเห็นคุณค่าของการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นการเตรียมนักเรียนให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง

3. วัตถุประสงค์การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ได้มีผู้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้

วิชาดา สินประจักษ์ผล (2536 : 27) กล่าวว่า การสอนแบบกลุ่มเพื่อนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีระดับความสามารถแตกต่างกัน สามารถเรียนประสบการณ์อย่างเดียวกันได้

สมลักษณ์ ศรีธงชัย (2537 : 28) กล่าวว่า การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี รวมทั้งแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากนักเรียนผู้สอนจะรู้สึกภาคภูมิใจ หรือรู้สึกว่าตัวเองได้รับความสำเร็จในการเรียน เนื่องจากมีโอกาสได้ทำประโยชน์ให้กับเพื่อนนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนก็จะลดความกังวลในเรื่องข้อบกพร่องของตนเอง

ยัง (Yong, 1972 : 630) กล่าวว่า การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ มากขึ้น เช่น จากเพื่อนนักเรียนด้วยกันหรือจากอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาประกอบบทเรียน

สรุปได้ว่า การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน สามารถเรียนประสบการณ์อย่างเดียวกันได้ รวมทั้งสร้างทัศนคติที่ดี รวมทั้งแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากมีโอกาสได้ทำประโยชน์ให้กับเพื่อนนักเรียน

4. รูปแบบการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

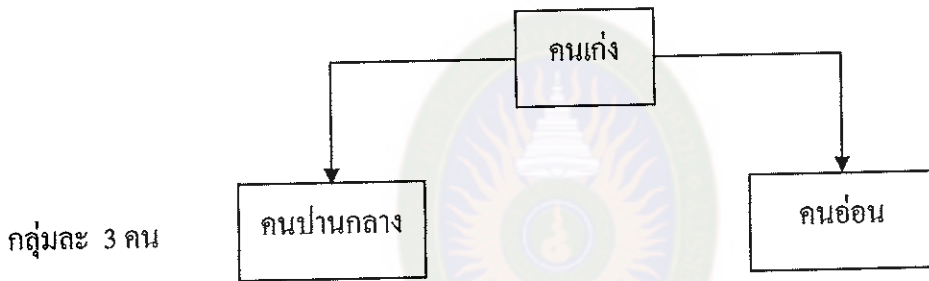
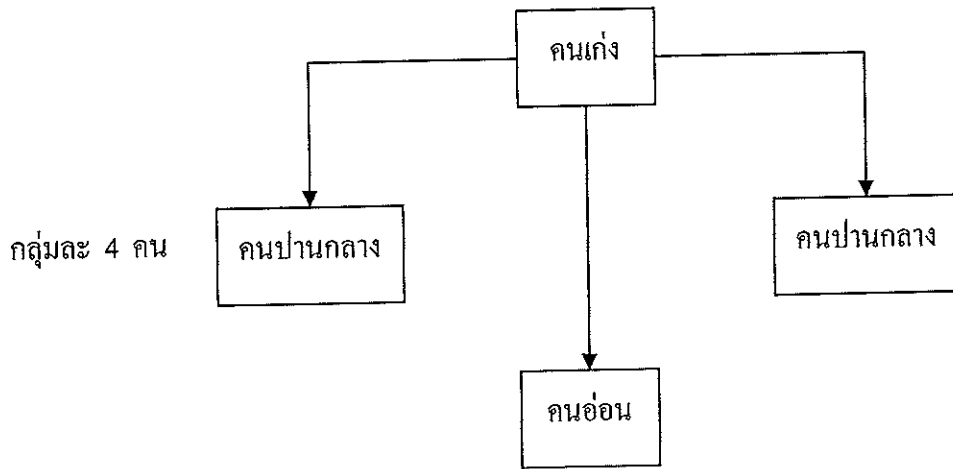
ได้มีผู้กล่าวถึงรูปแบบการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้

อุทัย เพชรช่วย (2527 : 16) กล่าวว่า การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่สืบทอดแนวคิดของ John Dewey ที่ว่า Learning by Doing โดยเน้นให้นักเรียนมีการรวมกลุ่มเพื่อนการทำงานหรือปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนการสอน อาจกล่าวได้ว่า วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนนั้นยังเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย และยังมุ่งให้ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำได้รับประโยชน์จากเพื่อนนักเรียนที่เก่งกว่า หรือมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง วิธีสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถนำมา

ประยุกต์ใช้ได้กับการจัดชั้นเรียนตามปกติ หรืออาจจะจัดชั้นเรียนตามปกติหรืออาจจัดชั้นเรียนพิเศษ โดยให้นักเรียนรู้จากเพื่อนในวัยเดียวกัน (Peer-Tutoring) หรืออาจจัดชั้นเรียนให้นักเรียนมีคุณวุฒิหรือวัยวุฒิสูงกว่านักเรียนผู้เรียน (Cross-Age Tutoring) นอกจากนี้ครูผู้สอนยังสามารถนำไปใช้กับเนื้อหาตามปกติ หรือใช้ในการทบทวนหรือสอนซ่อมเสริมได้ตามความเหมาะสม ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั้น ครูผู้สอนจะต้องแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยจำแนกเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน ละครันโดยมุ่งเน้นให้เด็กเก่งของแต่ละกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยครู (Teacher Assistants) หรือในบางครั้งก็อาจจัดเป็นกลุ่มง่าย ๆ ตามที่นั่งของนักเรียน

ทัศนา ประสานตรี (2536 : 20) กล่าวว่า หลักเกณฑ์ในการจัดกลุ่มการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ได้แก่ นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในวิชาที่ต้องการสอนมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย นำผู้ที่ได้คะแนนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันมาจัดเป็นกลุ่มตามจำนวนกลุ่มที่ต้องการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ แบ่งกลุ่มแบบ 4 ได้แก่ คนเก่ง 1 คน คนปานกลาง 2 คน และคนอ่อน 1 คน แบ่งกลุ่ม 3 คน ได้แก่ คนเก่ง 1 คน คนปานกลาง 1 คน และคนอ่อน 1 คน และแบ่งกลุ่มแบบ 2 คน ได้แก่ คนเก่ง 1 คน และคนอ่อน 1 คน ดังแผนภาพที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการแบ่งกลุ่มสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

5. หลักเกณฑ์ในการจับกลุ่ม

5.1 นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในวิชาที่ต้องการสอนมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

5.2 นำผู้ที่ได้คะแนนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันมาจัดเป็นกลุ่มตามจำนวนที่ต้องการ หลังจากนั้นครูผู้สอนจึงมอบหมายงานให้นักเรียนรับผิดชอบร่วมกันศึกษาร่วมมือกัน และต้องรายงานผลเกี่ยวกับกิจกรรมนั้น ๆ ในบางครั้งครูอาจจะให้อ่านบทสนทนาเขียนบทความ หลังจากนั้นจะให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปใจความหรือเตรียมคำถามในเรื่องที่อ่าน หรือคิดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

ก่อนที่จะดำเนินการสอนนั้น ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาและดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้ (อุทัย เพชรช่วย. 2527 : 27)

1. ชี้แนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้มองเห็นความสำคัญ และเกิดความเชื่อมั่นว่าตนจะได้รับประโยชน์จากการใช้วิธีสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
 2. ชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอน โดยการจัดกลุ่มให้มีผู้นำในการเรียนแก่นักเรียนที่เป็นผู้นำในการเรียน และให้คำแนะนำเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำในการเรียนเพื่อให้เข้าใจอย่างชัดเจน
 3. คอยให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เป็นผู้นำในการเรียนได้มีโอกาสพบปะเพื่อปรึกษาได้ในทุกช่วงเวลาที่เด็กนักเรียนต้องการ หรือมีปัญหาเกิดขึ้น
 4. การประเมินผลการเรียนของนักเรียนแต่ละกลุ่มเดือนละครั้งเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มได้แข่งขันกันเอง
 5. มีการเตรียมแหล่งข้อมูลให้เพียงพอ เช่น หนังสือ ภูมิมือ หนังสือพิมพ์และวารสารต่าง ๆ ตลอดจนอุปกรณ์ในการเรียน ได้แก่ วิทยุ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น
 6. การกระจายเนื้อหาในรายวิชาที่จะสอนให้เป็นบทย่อย ๆ แล้วจัดเรียงลำดับตามความเหมาะสม
 7. เตรียมแบบฝึกหัดประกอบการเรียน ตลอดจนการเตรียมแบบทดสอบ และในขณะเดียวกัน จะต้องมีการกำหนดเรื่องการให้คะแนน การตีความผลสอบ เพื่อความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน
 8. ในการเลือกนักเรียนเป็นผู้สอน (Tutors) นักเรียนที่เรียนในกลุ่ม (Tutees) เพื่อจัดกลุ่มหรือจัดคู่ระหว่างนักเรียนผู้สอนและนักเรียนนั้น ครูผู้สอนต้องแนะนำหรืออธิบายให้นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง
 - 8.1 หลักเกณฑ์ในการเลือกนักเรียนผู้สอน มีดังนี้
 - 8.1.1 เป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง
 - 8.1.2 เป็นผู้ที่มีความเสียสละ และมีความสมัครใจที่จะสอน
 - 8.1.3 เป็นผู้ที่มีความประพฤติและนิสัยดี เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน
- ในกลุ่ม
- 8.2 หลักเกณฑ์ในการเลือกนักเรียนผู้เรียน มีดังนี้
 - 8.2.1 เป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
 - 8.2.2 เป็นนักเรียนที่มีปัญหาในเรื่องการเรียนหรือขาดเรียนบ่อย ๆ

การจัดกลุ่มนักเรียนครูผู้สอนความรอบคอบหมายงานให้นักเรียนรับผิดชอบศึกษาร่วมกัน และต้องรายงานผลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ในบางครั้งครูอาจจะให้อ่านบทสนทนา เขียนบทความ หลังจากนั้นจะให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปใจความ หรือให้เตรียมคำถามในเรื่อง ที่อ่านหรือติดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ก่อนที่จะดำเนินการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนต้องพิจารณาและดำเนินการตามลำดับขั้นตอน คือ ชี้แนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ มองเห็นความสำคัญและเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองจะได้รับประโยชน์จากการสอนแบบกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อน ชี้แจงเกี่ยวกับการสอน โดยการจัดกลุ่มให้มีผู้นำในการเรียนแก่นักเรียนที่เป็นผู้นำ ในการเรียนและให้คำแนะนำเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำในการเรียนเพื่อเข้าใจอย่างชัดเจน คอยให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เป็นผู้นำในการเรียนได้มีโอกาสพบปะเพื่อ ปรึกษาได้ในทุกช่วงเวลาที่เกิดนักเรียนต้องการหรือมีปัญหาเกิดขึ้น การประเมินผล การเรียนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เดือนละครั้ง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มได้แข่งขัน กันเอง มีการเตรียมแหล่งข้อมูลให้เพียงพอ เช่น หนังสือ คู่มือ หนังสือพิมพ์ และวารสาร ต่าง ๆ ตลอดจนอุปกรณ์ในการสอน ได้แก่ วิทยุ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น การกระจายเนื้อหา ในรายวิชาที่สอนให้เป็นบทย่อย ๆ แล้วจัดเรียงลำดับตามความเหมาะสม เตรียมแบบฝึกหัด ประกอบการเรียน ตลอดจนการเตรียมแบบทดสอบ และในขณะเดียวกัน จะต้องมีการกำหนด เรื่องให้คะแนน การตีความ ผลสอบ เพื่อความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมการเรียน การสอน และการเลือกนักเรียนผู้สอน (Tutors) นักเรียนผู้ที่เรียน (Tutees) เพื่อจัดกลุ่มหรือ จัดคู่ระหว่างนักเรียนผู้สอนและผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนต้องแนะนำหรืออธิบายให้นักเรียนเข้าใจ บทบาทหน้าที่ของตนเอง ส่วนหลักเกณฑ์ในการเลือกนักเรียนเก่ง และกลาง ได้แก่ เป็นผู้ที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์สูงเป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด มีความสนใจที่จะสอน เป็นผู้ ที่มีความประพฤติและนิสัยดีเป็นที่ยอมรับของผู้เรียนภายในกลุ่ม สำหรับหลักเกณฑ์ในการ เลือกนักเรียนอ่อน ได้แก่ เป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และเป็นนักเรียน ที่มีปัญหาในเรื่องการเรียน หรือขาดเรียนบ่อย ๆ

อนึ่ง เมื่อครูผู้สอนคัดเลือกตัวผู้สอนและผู้เรียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การ จัดกลุ่มนักเรียน โดยให้มีอัตราจำนวนนักเรียนผู้สอนต่อจำนวนนักเรียนผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ เหมาะสม ในกรณีที่จัดให้นักเรียนมีการเรียนแบบเป็นคู่ ๆ ครูผู้สอนควรเลือกนักเรียนที่เป็น เพศเดียวกันและอายุใกล้เคียงกัน การเตรียมนักเรียนผู้สอน ให้เข้าใจถึงวิธีสอนแบบกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนนั้น ครูจะต้องอธิบายให้นักเรียนผู้สอนเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ ตลอดจนการเตรียม ตัวในการสอน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน

(อุทัย เพชรช่วย, 2527 : 27) จากที่กล่าวข้างต้นนี้ ทำให้เห็นว่าบทบาทหน้าที่ของครูและนักเรียนในกิจกรรมการเรียนการสอนได้เปลี่ยนแปลง โดยครูได้เปลี่ยนหน้าที่จากผู้สอนมาเป็นผู้กำกับการสอนโดยอาศัยนักเรียนผู้สอนฝึกให้กับนักเรียน เมื่อนักเรียนผู้สอนเกิดความชำนาญในการสอนเพิ่มมากขึ้นแล้วครูจะลดบทบาทในการควบคุมดูแล ดังนั้น ตัวนักเรียนเองจะมีส่วนร่วมอย่างมากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 51) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่มทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบแต่การเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละคน คือ ความสำเร็จของกลุ่ม การเรียนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถนำมาใช้กับการเรียนทุกรายวิชาและทุกระดับชั้น และจะมีประสิทธิผลยิ่งขึ้นกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้าน การแก้ปัญหา การกำหนดจริยธรรม การเสริมสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียน ทักษะทางสังคม การสร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกัน และความร่วมมือภายในกลุ่ม ซึ่งบทบาทของครู ได้แก่ กำหนดขนาดของกลุ่ม (โดยปกติประมาณ 2-6 คน ต่อกลุ่ม) และลักษณะของกลุ่มควรเป็นลักษณะที่ละความสามารรถ (มีทั้งผู้เรียนเก่ง เรียนปานกลาง และเรียนอ่อน) ดูแลการจัดลักษณะการนั่งของสมาชิกกลุ่มให้ทำงานร่วมกันได้สะดวกและง่ายต่อการสังเกตและติดตามความก้าวหน้าของกลุ่ม ซึ่งแจ้งกรอบกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละคนเข้าใจวิธีการและกฎเกณฑ์การทำงาน สร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม เป็นที่ปรึกษาของทุกกลุ่ม และคอยติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของกลุ่มและสมาชิก ยกย่องเมื่อนักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ให้รางวัลคำชมเชยในลักษณะกลุ่ม และกำหนดว่าผู้เรียนควรทำงานร่วมกันแบบกลุ่มนานเพียงใด

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนจะทำงานและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย และลักษณะงานที่มอบหมายมีความเหมาะสมกับการทำงานแบบกลุ่ม โดยสมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาอาศัยกันและมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ รวมทั้งสมาชิกใน

กลุ่มและระหว่างกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน และครูผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากการถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้ชี้แนะด้านวิชาการและการจัดชั้นเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอน เป็นภารกิจสำคัญของครูผู้สอน ทำให้ผู้สอนทราบล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไรและวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอน ทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการสอน สอนได้ครอบคลุมเนื้อหา และสอนอย่างมีแนวทางและมีเป้าหมาย ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะ ขั้นตอนการจัดทำ และหลักการวางแผนการสอน ตลอดจนลักษณะของแผนการสอนที่ดี เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ความหมายของแผนการเรียนรู้

มีผู้ให้ความหมายของแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอน ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 64) ได้ให้ความหมายของแผนการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์ กระบวนการวัดและประเมินผล แหล่งการเรียนรู้ แล้วบันทึกผลหลังสอนเพื่อนำไปสู่การวิจัยและการพัฒนา

กรมวิชาการ (2545 : 10) ได้ให้ความหมายของแผนการเรียนรู้ว่า หมายถึง แผนการสอนที่ครูจะต้องใช้เป็นเครื่องมือ หรือแนวทางในการจัดประสบการณ์จากที่หลักสูตรกำหนดมาตรฐาน และสาระการเรียนรู้ไว้มาออกแบบวางแผนและดำเนินกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ สอดคล้องกับแนวทางและเจตนารมณ์ของหลักสูตร และต้องรวมสิ่งที่ได้จะทำจริงในชีวิตประจำวัน มวลประสบการณ์ทั้งหลายให้เด็กกระทำเต็มตามศักยภาพผู้เรียน

ลำดี รักสุทธิ (2544 : 78) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน หมายถึง การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน และการวัดผลประเมินผลเพื่อใช้สอนในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ โดยกำหนดเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์และตรงกับชีวิตจริงในห้องเรียน

นาคยา ปีลันธนานนท์ (2543 : 168) ได้ให้ความหมายของแผนการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาว่า แผนการเรียนรู้เป็นงานที่สืบเนื่องมาจากประมวลการสอน เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แยกย่อยลงมาจากประมวลการสอน โดยให้รายละเอียดว่าแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะดำเนินการเรียนการสอน และการประเมินผลอย่างไร

รุจิร ภูสาระ (2545 : 159) ได้ให้ความหมายของแผนการเรียนรู้ว่า หมายถึงเครื่องมือหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม ดังนั้นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า

1. จะให้นักเรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์อะไรบ้าง จึงจะให้นักเรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์จะเสริมสร้างเพื่อพัฒนาผู้เรียนอะไรบ้างจึงจะให้นักเรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์

2. ครูจะต้องมีบทบาทอย่างไรในการจัดกิจกรรมตั้งแต่ครูเป็นศูนย์กลางจนถึงนักเรียนเป็นผู้จัดทำเอง

4. จะใช้สื่อ หรืออุปกรณ์อะไร จึงจะช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์

5. จะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดคุณสมบัติที่คาดหวังจากความหมายและแนวคิดของแผนการเรียนรู้ที่ผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ สรุปได้ว่า แผนการเรียนรู้ คือ แนวทางที่วางไว้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนให้กับผู้เรียนเพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ประสิทธิภาพแผนการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับประมวลการสอนที่วางไว้เป็นภาพรวมในระดับวิชา

2. ความสำคัญของแผนการสอนหรือแผนการเรียนรู้

สาลี รักษุทธิ (2544 : 78) ได้ให้ความสำคัญของแผนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้รู้ได้มีโอกาสศึกษาหลักสูตร แนวการสอน วิธีวัดผลประเมินผล ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและบูรณาการกับวิชาอื่น

2. ช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเครื่องมือของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพสภาพที่เป็นจริง ทั้งในเรื่องทรัพยากรของโรงเรียน ทรัพยากรในท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อ และสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่นตลอดจนเชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ

3. เป็นเครื่องมือของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

4. ผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ต้องการ เพียงตรง เสนอแนะแก่นักศึกษาที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเพื่อนครูที่สอนวิชาอื่น

5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่สอนแทนได้

6. เป็นการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่างานสอนต้องได้รับการฝึกฝนโดยเฉพาะ มีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพด้วย

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2543 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอนไว้ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีสอน การเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ

2. ส่งเสริมให้ผู้สอนค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผลตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น

3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับครูผู้สอนและครูที่สอนแทน นำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ

4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป

5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

กรมวิชาการ (2540 : 125) ได้จำแนกความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูผู้สอนมีโอกาสนในการพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของบทเรียน ได้อย่างรอบคอบอันจะส่งผลถึงประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. แผนการสอนที่ครูผู้สอนทำขึ้นเองเป็นการสร้างครูที่ดีเพราะครูผู้สอนมีโอกาสดำเนินการล่วงหน้าในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการเร้าให้ครูผู้สอนมีความคิดสร้างสรรค์

3. แผนการสอนทำหน้าที่เปรียบเทียบเสมือนผู้เตือนความจำให้แก่ครูผู้สอนสามารถสอนได้ตามจุดประสงค์ จัดกิจกรรมได้ตามขั้นตอน ใช้สื่อได้เหมาะสม

4. ช่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอน

5. ช่วยให้การบริหารงานเป็นไปด้วยดี เพราะผู้บริหารและศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมในการใช้แผนการสอนของครูเป็นข้อมูลในการวางแผนและการนิเทศการศึกษา

6. มีประโยชน์สำหรับครูผู้เข้าสอนแทน ในกรณีที่ครูผู้สอนประจำไม่สามารถทำการสอนได้ ครูที่สอนแทนสามารถนำแผนการสอนไปใช้ได้

7. ป้องกันการใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์ การทำแผนการสอนช่วยให้ครูผู้สอนคำนึงถึงเวลาที่ต้องใช้ การเตรียมบทเรียนมากเกินไปจนเป็นการยึดเยียดความรู้ให้กับผู้เรียน ไม่ส่งผลดีต่อการเรียนรู้ และการเตรียมบทเรียนน้อยเกินไปอาจทำให้ครูผู้สอนทบทวนซ้ำซากไปจนหมดเวลา

ชาลัญชัย อาจิณสมภาร (2542 : 24) ได้ให้ความสำคัญของแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอนไว้ดังนี้

1. ความเจริญงอกงามทางการศึกษาของนักเรียนขึ้นอยู่กับ การคัดเลือก เนื้อหาวิชา กิจกรรม ประสบการณ์ และวิธีสอนที่คัดแปลงให้เข้ากับ ความสนใจ ความต้องการ ความสามารถ และระดับวุฒิภาวะของเขา ครูฉลาดที่วางแผนบทเรียนของตนเป็นอย่างดีจะได้รับผลดีที่สุดในการสอน

2. แผนการสอนรวมถึงการจัดการทำกรอบของจุดมุ่งหมาย แล้วเลือก เนื้อหาวิชา ระเบียบแบบแผน วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคการประเมิน ครูที่ต้องทำสิ่งเหล่านี้ ถูกต้องบังคับให้เตรียมและจัดระเบียบบทเรียนของตนให้ดี

3. การทำแผนการสอนเกี่ยวข้องกับการคาดคะเนว่าอะไรจะเกิดขึ้น และเลือก ประสบการณ์ที่จะเปลี่ยนเด็กให้ดีขึ้น การคาดคะเนจึงช่วยทำให้เกิดการสอนที่ดี ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของครูทุกคน การทำแผนการสอนจะกระตุ้นให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์

4. แผนการสอนใช้เป็นคู่มือสำหรับครูฝึกสอน เนื่องจากมีหลายเรื่องในใจของ นักศึกษาคู เขาอาจลืมเนื้อหาวิชาหรือลำดับของเนื้อหาที่จะสอน แผนการสอนจึงทำหน้าที่ เป็นผู้เตือน

5. การวางแผนช่วยป้องกันการสูญเสียเวลาซึ่งปกติมักเกิดขึ้นกับการสอนที่ไม่ได้จัดระเบียบ แผนการสอนช่วยครูให้มีระบบและระเบียบ นอกจากนี้ยังช่วยครูให้ตัดสินใจว่า จะสอนอย่างไรจึงไม่มากหรือน้อยเกินไป ถ้าสอนมากเกินไปก็อาจไม่ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้มากนัก ถ้าสอนน้อยเกินไปการสอนซ้ำ ๆ ที่ไม่จำเป็นก็ต้องเกิดขึ้น ไม่ว่าจะกรณีใดก็ทำให้ต้อง สูญเสียเวลา

6. แผนการสอนป้องกันไม่ให้ออกนอกเนื้อหาวิชา โดยทำให้ครูตระหนักถึงสิ่งที่เขาต้องทำให้สำเร็จในวันนั้น คำถามบางอย่างอาจทำให้การอภิปรายนำไปสู่นอกบทเรียน แต่แผนการสอนจะทำให้ครูกลับเข้าสู่บทเรียน

7. แผนการสอนให้ความรู้ลึกในความมั่นคง โดยเฉพาะต่อครูใหม่ซึ่งมักมีความรู้ลึกประห่าและเครียด แผนการสอนที่เตรียมมาอย่างดีจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในตัวเอง และลดความรู้สึกลังเล

8. หลักการของการทำกิจกรรมด้วยตัวเอง ประยุกต์ใช้ทั้งกับครูและนักเรียนถ้าเด็กเรียนด้วยการกระทำ ครูก็จะสอนด้วยการกระทำ เช่นเดียวกันการทำแผนการสอนครูจะเป็นครูที่มีประสิทธิภาพกว่า โดยการเตรียมการสอนที่ดีจะช่วยประกันถึงการสอนที่ดี

9. แผนการสอนมีประโยชน์ไม่เพียงแต่ครูเท่านั้น แต่จะมีประโยชน์ต่ออาจารย์ใหญ่ และศึกษานิเทศก์ด้วย อาจารย์ใหญ่และศึกษานิเทศก์สามารถรู้ว่าครูได้สอนอะไรบ้าง เนื้อหาครอบคลุมบทเรียนหรือไม่ ทั้งยังสามารถตัดสินในประสิทธิภาพของครู เนื่องจากแผนการสอนจะแสดงการเลือกเนื้อหาวิชา และวิธีสอนของครู

10. แผนการสอนในอดีตจะเป็นประโยชน์สำหรับครูที่ช่วยสอนแทนในยามฉุกเฉิน ครูสอนแทนจะกำหนดบทเรียนในอนาคค โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของเนื้อหาวิชาที่ได้สอนในชั้นเรียนไปแล้ว

จากความหมายและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สรุปความสำคัญของแผนการเรียนรู้ ดังนี้

1. แผนการเรียนรู้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่มีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

2. แผนการเรียนรู้ช่วยให้ครูจัดกิจกรรมได้ตรงตามเนื้อหาสาระ

3. ประโยชน์ของแผนการเรียนรู้

ถ้าครูได้จัดทำแผนการเรียนรู้ และใช้แผนการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้สอนในคราวต่อไป แผนการเรียนรู้ดังกล่าวจะเกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ครูรู้วัตถุประสงค์ของการสอน

2. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจ

3. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

4. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเจตนา

ของหลักสูตร

5. ถ้าครูประจำชั้นไม่ได้สอน ครูที่มาสอนแทนสามารถตอบแทนได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการเรียนรู้

4. ลักษณะของแผนการเรียนรู้ที่ดี

ลำลี รักสุทธี และคณะ (2544 : 100) ได้สรุปว่า แผนการเรียนรู้ที่ดีควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

1. เป็นแผนการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ได้ลงมือให้มากที่สุด โดยครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามความมุ่งหมาย

2. เป็นแผนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทของผู้ออกคำตอบ มาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง

3. เป็นแผนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้และนำกระบวนการไปใช้จริง

4. เป็นแผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุ อุปกรณ์สำเร็จรูปราคาสูง

รุจิร ภู่อาระ (2545 : 123) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า แผนการเรียนรู้คือเครื่องมือซึ่งจะมีประสิทธิภาพได้ถ้ามีการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง ซึ่งสอดคล้องกับ นาคยา ปิตันธนานนท์ (2543 : 172) ที่กล่าวว่า แผนการเรียนรู้ที่ดีน่าจะเกิดจากการเตรียมการเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้

1. เจตคติที่ดี ครูควรมีความรู้ลึกที่ต่อการเขียนแผนการเรียนรู้ ไม่ควรมองว่างานเขียนแผนการเรียนรู้เป็นการสร้างภาระ ความยุ่งยาก เพราะแผนการเรียนรู้จะเป็นประโยชน์ ทั้งต่อครู ผู้เรียน ผู้บริหาร สถานศึกษาและต่อสังคม การจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ หากครูมีความรู้ลึก มีเจตคติที่ดีต่อการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ก็จะทำให้แผนการเรียนรู้มีคุณภาพและนำไปใช้ได้จริง

2. นักวางแผน นักคิดคุณภาพของแผนการเรียนรู้สามารถสะท้อนความเป็นนักวางแผน นักคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนได้

3. เครื่องมือสื่อสาร แผนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสื่อสารความเข้าใจสำหรับทั้งตัวครูเอง ผู้เรียน ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน ได้ทราบว่าโรงเรียนจัดการศึกษาอย่างไร เด็ก เยาวชน ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างไร

4. เฉพาะเจาะจง ครอบคลุมและพอเพียง การเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรระบุสิ่งที่เรียนจะสอนให้ชัดเจน ครอบคลุม และพอเพียงที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพความรู้ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ไม่ออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการกำหนดในสิ่งที่กว้างขวางมากเกินไปหรือน้อยเกินไป และไม่เป็นประโยชน์กับผู้เรียน

5. ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ แผนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เตรียมการไว้ล่วงหน้าก่อนจะมีการเรียนการสอนจริง ๆ การกำหนดข้อมูลใด ๆ ไว้ในแผนการเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่นที่จะสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขปัญหาได้โดยไม่กระทบต่อการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้นอกจากนั้นแผนการเรียนรู้ควรมีชีวิต นั่นคือ แผนการเรียนรู้ควรมีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่ดำเนินชีวิตอยู่ ดังนั้นหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ จึงควรมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอให้ทันการ สิ่งที่อยู่แวดล้อมตัวผู้เรียนนั่นเอง คือ หลักสูตรที่ดีที่สุด ซึ่งมีผลให้มีการปรับเปลี่ยนแผนการเรียนรู้ได้

5. ประเภทของแผนการสอน

ชัยขงศ์ พรหมวงศ์ (2537 : 913) กล่าวว่า แผนการสอนที่นิยมกัน มี 3 ประเภท คือ

1. แผนการสอนระดับหน่วยประสบการณ์ หมายถึง แผนการสอนที่ครอบคลุมการสอนกลุ่มเนื้อหาสาระขนาดใหญ่ มีความคิดรวบยอดหลายอย่าง และใช้เวลาสอนต่อเนื่องกันหลายครั้ง ครั้งละหลาย ๆ คาบ ในการสอนให้ครบทั้งแผนต้องใช้เวลาเป็นสัปดาห์หรือเป็นเดือน
2. แผนการสอนระดับหน่วยย่อย หมายถึง แผนการสอนที่กำหนดเนื้อหาของแผนการสอนระดับหน่วยให้เล็กกลง แต่ยังไม่เล็กถึงที่สุด เพราะแต่ละหน่วยย่อยใช้สอนได้มากกว่า 1 ครั้ง
3. แผนการสอนระดับบทเรียน เป็นแผนการสอน 1 แผนต่อการสอน 1 ครั้ง

6. การจัดทำแผนการเรียนรู้

กรมวิชาการได้ให้แนวทางในการจัดทำแผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไว้ตามขั้นตอนดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 93)

1. นำหน่วยการเรียนรู้มาจัดทำแผนการเรียนรู้มาจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ทำได้ 2 แบบ คือ

1.1 แผนการเรียนรู้เป็นแผนการเรียนรู้ย่อยเป็นรายชั่วโมง

1.2 แผนการเรียนรู้เป็นแผนการเรียนรู้รวม ไม่แยกเป็นรายชั่วโมง ครู

จะต้องจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้ย่อยลง

2. ส่วนประกอบของแผนการเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1 ชื่อหน่วยที่ และชื่อหน่วย ชั้นที่สอน และเวลาที่สอน

2.2 หน่วยการเรียนรู้จัดเป็นแผนการเรียนรู้ย่อยก็คือ หัวข้อเรื่องการเรียนรู้

จะเป็นที่แผนขึ้นกับหัวข้อการเรียนรู้ที่กำหนดในสาระการเรียนรู้

2.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดมาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.4 สาระการเรียนรู้ คือ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เป็นหัวข้อย่อยที่สอน

2.5 กระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดวิธีสอนและกิจกรรมการเรียน

ที่ครูและนักเรียนจะต้องปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน

2.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ การกำหนดวิธีการวัดผลและการ

ประเมิน เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน การทดสอบ เป็นต้น การวัดและประเมินผลจะ

กำหนดเกณฑ์การวัด การตรวจผลงาน และพฤติกรรมกรเรียน ซึ่งเป็นการประเมินจากสภาพ

จริง

2.7 สื่อและแหล่งเรียนรู้ จะกำหนดหนังสือประกอบการเรียน สถานที่

ที่จะศึกษา วิทยากร เป็นต้น

7. รายละเอียดของส่วนประกอบในแผนการสอน

ส่วนประกอบของแผนการสอน จำแนกได้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2538 : 352)

1. สาระสำคัญ คือ ความคิดรวบยอดหรือหลักการ หรือโครงสร้างของเนื้อหา ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ หลังจากบทเรียนเรื่องราวนั้น ๆ ไปแล้ว ฉะนั้นเนื้อหาสาระจะ

ถูกต้องครอบคลุมและชัดเจน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์จากหลักสูตรใน

คำอธิบายรายวิชา เป็นสิ่งบอกให้ทราบว่าจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในข้อใดของทักษะ

เช่น ชั้นความรู้ ความจำ ความเข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ ประเมินค่า และควรมีจุดประสงค์ย่อยเพื่อนำทางไปสู่การเรียนรู้ปลายทางด้วย

3. เนื้อหา คือ เนื้อหาสาระที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

4. กิจกรรมการเรียนการสอน คือ การจัดสถานการณ์ การเรียนรู้ เพื่อให้

ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ต้องเน้นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียน

คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ได้ฝึกปฏิบัติทั้งงานกลุ่มและงานรายบุคคล ฉะนั้นกิจกรรมจะต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความสนใจ ความเหมาะสม และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5. สื่อการเรียนการสอน คือ เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น สื่อการเรียนการสอนจึงควรมีความน่าสนใจ ความประหยัดและช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

6. การวัดและประเมินผล คือ การประมาณค่าของสิ่งต่าง ๆ เพื่อบอกคุณภาพของสิ่งนั้น ๆ เช่น การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นการบอกคุณภาพว่าผู้เรียนมีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลมากเพียงพอที่จะนำมาประกอบการวินิจฉัยได้ เป็นต้นว่า แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ และอื่น ๆ การวัดและประเมินผลที่ดีควรมีความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ และสามารถประยุกต์ได้

7. กิจกรรมเสนอแนะ คือ การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนในแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับนักเรียน โดยการจัดในโอกาสต่าง ๆ นอกเวลาเรียน รวมทั้งจัดกิจกรรมเพื่อซ่อมเสริม และการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักและเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน

8. ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย (ตรวจสอบนิเทศ/เสนอแนะรับรอง) คือ การตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของแผนการสอนก่อนที่จะนำไปใช้สอนจริงและลงชื่อ วัน เดือน ปี กำกับ

9. บันทึกผลการเรียนหลังสอน คือ การบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการสอน แล้วเกิดผลอย่างไร นำผลมาบันทึกไว้เป็นการปรับปรุงแก้ไขในคราวต่อไป และลงชื่อ วัน เดือน ปี กำกับ

เอกสารประกอบการทำแผนการสอน ประกอบด้วย

1. หลักสูตร
2. คู่มือครู
3. หนังสือเรียน
4. เอกสารอื่น ๆ เช่น วารสาร

8. การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน

การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก ต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ของการเรียนการสอนตามหลักสูตร การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

1. กิจกรรมการสอน ประกอบด้วย 3 ชั้น
 - 1.1 ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน
 - 1.2 ชั้นสอน
 - 1.3 ชั้นสรุป
2. กิจกรรมจะต้องช่วยบรรลุดังจุดประสงค์ที่กำหนดในแผนการสอน
3. กิจกรรมต้องเหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียน
4. กิจกรรมต้องส่งเสริมให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาและคิดวิพากษ์วิจารณ์ได้
5. กิจกรรมต้องมีหลาย ๆ อย่างแตกต่างกัน สนองความสนใจและความ

ต้องการของแต่ละบุคคล

6. กิจกรรมนั้นช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทุกด้าน
7. กิจกรรมนั้นได้ผลคุ้มค่า ไม่เปลืองทรัพย์และเวลา
8. กิจกรรมนั้นนักเรียนทุกคนสามารถทำได้ แสดงออกได้ไม่ยากเกินไป
9. ควรกำหนดผลการกระทำกิจกรรมนั้น ให้เห็นพฤติกรรมอย่างชัดเจน
10. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอน ชั้นสรุป กิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ส่งเสริมทักษะการคิด มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตรงกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอันส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและจิตใจ

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

มอร์ส (สุนทร หลักคำ. 2547 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Morse. 1955 : 27)

ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไปความพึงพอใจก็จะมากขึ้น

ถนอมทรัพย์ มะลิซ้อน (2540 : 38) ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนที่มีต่องานและปัจจัยหรือองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ จนสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทั้งด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนสามารถลดความเครียดของผู้ปฏิบัติงานให้ต่ำลงได้

สเตราส์ และเซเลส (Strauss and Sayles. 1960 : 5) ได้ให้ความเห็นว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

แอปเปิลไวท์ (Applewhite. 1965 : 6) ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วยการมีความสุขที่ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

กู๊ด (Good. 1973 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพหรือระบุมความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจ และเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

จากความหมายของความพึงพอใจ ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ข้างต้น ผู้วิจัยพอจะสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจ และมีความสุขเมื่อได้ปฏิบัติงานนั้น หรือที่ได้ทำงานร่วมกับคนอื่น มีทัศนคติที่ดีต่องาน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจและมีความสุขที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะ และสามารถดำเนินกิจกรรมจนบรรลุผลสำเร็จ

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

สกอตต์ (Scott. 1970 : 124) ได้เสนอความคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลในเชิงปฏิบัติ มีลักษณะ ดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว และมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้กระบวนการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมึลักษณะ ดังนี้

- 3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
- 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
- 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เผชิญ กิจระการ (ม.ป.ป. : 7) ได้กล่าวถึงแนวคิดของแฮทฟีลด์ และฮิวส์แมน ที่ได้ทำการพัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับงานที่ทำในปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น / น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน / ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง / ความสลับ
4. ความท้าทาย / ไม่ท้าทาย
5. ความพอใจ / ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล / ไม่เป็นรางวัล
2. มาก / น้อย
3. ยุติธรรม / ไม่ยุติธรรม
4. เป็นทางบวก / เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางด้านการเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม / ไม่ยุติธรรม
2. เชื่อถือได้ / เชื่อถือไม่ได้
3. เป็นเชิงบวก / เป็นเชิงลบ
4. เป็นเหตุผล / ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้นิเทศ

1. อยู่ใกล้ / อยู่ไกล
2. ยุติธรรมแบบจริงจัง / ยุติธรรมแบบไม่จริงจัง
3. เป็นมิตร / ค่อนข้างเป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ / ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

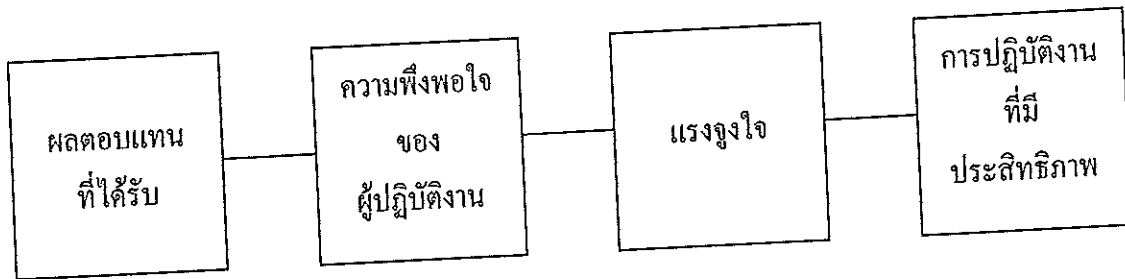
ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย / ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อที่ทำงาน / ไม่จงรักภักดีต่อที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน
3. สนุกสนานร่าเริง / ดูไม่มีชีวิตชีวา
4. คุ้นสนใจเอาจริงเอาจัง / ดูเหนียวหน่าย

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก หรือให้คำแนะนำปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน

การตอบสนองความต้องการผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าไม่ได้รับการตอบสนอง ทักษะตามแนวคิดดังกล่าว ดังภาพประกอบที่ 3 (สมยศ นาวิกาน. 2525 : 155)

ภาพประกอบที่ 3 ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์ รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสมซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น (สมยศ นาวิกาน. 2525 : 119)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกรักของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดทำให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียน และผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียน ได้รับการตอบสนอง ความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของ

ชีวิตมากนักน้อยเพียงใดนั่นคือ สิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้าง
ความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

การหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องการเขียนสะกดคำประกอบ
กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้
การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนมาใช้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
(เศษชัย กิจระการ. 2544 : 46)

การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนมีกระบวนการสำคัญอยู่ 2 ขั้นตอน
ได้แก่ ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational
Approach) และขั้นตอนการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์
(Empirical Approach) ทั้งสองวิธีนี้ควรทำควบคู่กันไป จึงจะมั่นใจได้ว่าสื่อหรือเทคโนโลยี
การเรียนการสอนที่ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพจะเป็นที่ยอมรับได้ มีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach)

กระบวนการนี้เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักของความรู้และเหตุผลใน
การตัดสินคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ (Panel of Experts) เป็นผู้
พิจารณาตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความ
เหมาะสมในด้านความถูกต้องของการนำไปใช้ (Usability) ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ
แต่ละคนจะนำมาหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
การเรียนรู้
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงวิัจักษ์ (Empirical Approach)

วิธีการนี้จะนำสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน แผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะ ในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

2.1 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์

2.2 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เช่น มีนักเรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด คือ 32 คน แต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียน ถึงร้อยละ 80 (E_1) ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือ ผลรวมการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด (40 คน) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

2.3 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียนโดยเทียบกับคะแนนที่ได้ก่อนเรียน (pretest)

2.4 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่า สื่อไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง)

กล่าวโดยสรุปว่า เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนจะ นิยามตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชา และเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่ายก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์ที่เป็นค่า ความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ ถือว่าใช้ได้ คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น

ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน จะมาจากผลลัพธ์ของ การคำนวณ E_1 และ E_2 เป็นตัวเลข ตัวแรกและตัวหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 100 มากเท่าไรยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาการรับรองประสิทธิภาพของสื่อ การเรียนการสอน

3. แนวคิดในการหาประสิทธิภาพที่ควรคำนึง มีดังนี้

3.1 สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นต้องมีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และสามารถวัดได้

3.2 เนื้อหาของบทเรียนที่สร้างขึ้นต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาตาม จุดประสงค์ของการเรียนการสอน

3.3 แบบฝึกหัดและแบบทดสอบต้องมีการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา ตามวัตถุประสงค์ของการสอนที่ได้วิเคราะห์ไว้ ส่วนความยากและอำนาจจำแนกของ แบบฝึกหัดและแบบทดสอบควรมีการวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนใน แต่ละข้อคำถาม

3.4 จำนวนแบบฝึกหัดต้องสอดคล้องกับจำนวนของวัตถุประสงค์ และต้องมี แบบฝึกหัดและข้อคำถามในแบบทดสอบครอบคลุมทุกจุดประสงค์ของการสอน จำนวน แบบฝึกหัดและข้อคำถามในแบบทดสอบไม่ควรน้อยกว่าจำนวนวัตถุประสงค์

จะเห็นได้ว่าการคำนวณประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนนี้เป็นผลรวมของการหา คุณภาพ (Quality) ทั้งเชิงปริมาณที่แสดงเป็นตัวเลข (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่แสดงเป็นภาษาที่เข้าใจได้ ดังนั้นประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน ใน ที่นี้จึงเป็นองค์รวมของประสิทธิภาพ (Efficiency) ในความหมายของการทำในสิ่งที่ถูก (Do the Things Right) นั้นหมายถึง การเรียนอย่างถูกต้องตามกระบวนการของการเรียน และการมีประสิทธิผล (Get the Right Thing Done) นั้น หมายถึง ผู้เรียนเกิดความรู้ตาม จุดประสงค์ถูกต้องถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะนำไปสู่

การมีคุณภาพ ซึ่งมักนิยมเรียกรวมกันเป็นที่เข้าใจสั้น ๆ ว่า “ประสิทธิภาพ” ของสื่อการเรียนการสอน

ดัชนีประสิทธิผล

1. ความหมายของดัชนีประสิทธิผล

เฟซิญ กิจระการ (2544 : 6) กล่าวว่า ดัชนีประสิทธิผล คือ ค่าความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนการทดสอบหลังเรียนหรือเป็นการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

เฟซิญ กิจระการ และสมนึก กัททิษณี (2545 : 30) กล่าวว่า ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนจากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน

2. ลักษณะของดัชนีประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อหรือการสอน การประเมินสื่อการเรียนการสอนมักจะดูถึงประสิทธิผลทางการสอน และการประเมินสื่ออื่น ๆ ซึ่งตามปกติเป็นการประเมินถึงความแตกต่างของค่าคะแนน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของค่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนหรือทดสอบถึงความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

สำหรับเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าสื่อหรือนวัตกรรมมีประสิทธิผล ช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ได้จริงคือมีค่าตั้งแต่ .50

3. วิธีการหาค่าดัชนีประสิทธิผล

กูดแมน และชไนเดอร์ (เฟซิญ กิจระการ. 2542 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Goodman, Fletcher and Schneider. 1980 : 30) กล่าวว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลหาได้จาก

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{คะแนนเต็ม} \times \text{จำนวนนักเรียน}) - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

กล่าวโดยสรุป การหาค่าดัชนีประสิทธิผลครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความก้าวหน้าในการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบรบือวิทยาคาร ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้สูตรของกูดแมน และซไนเคอร์ สาเหตุที่ใช้วิธีนี้เพราะข้อมูลที่นำมาใช้ในการคำนวณตามสูตรมาจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

ได้มีนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะและการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกันอย่างแพร่หลาย มีทั้งผลที่แสดงออกมาให้เห็นว่าการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะและการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีความแตกต่างกับการสอนปกติ และให้ผลต่างสภาวะการสอนปกติ ดังนี้

พรรณพร ศรีสัมพันธ์ (2547 : 57) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่มีปัญหาทางการอ่านออกเสียงที่มีอายุระหว่าง 12-15 ปี โดยวิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่มีปัญหาทางการอ่านออกเสียงที่มีอายุระหว่าง 12-15 ปี โดยใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่มีปัญหาทางการอ่านออกเสียงที่มีอายุระหว่าง 12-15 ปี โดยวิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักเรียนที่มีปัญหาทางการอ่าน อายุระหว่าง 12-15 ปี โรงเรียนบ้านมาบกระเป่า อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร จำนวน 10 คน คัดแยกโดยใช้แบบสำรวจปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้านของผดุง อารยะวิญญู เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ชุดการสอนอ่านออกเสียงโดยการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านออกเสียง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนที่มีปัญหาทางการอ่านออกเสียงหลังจากที่ได้ใช้วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านก่อนการทดลองได้คะแนนเฉลี่ย 25.90 คะแนน และหลังการทดลองได้คะแนนเฉลี่ย 63.80 คะแนน จากคะแนนเต็ม 80 คะแนน 2. นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนหลังการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงสูงขึ้นกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โสพันธ์ ชัดติยะราช (2547 : 79) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อส่งเสริมการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อส่งเสริมการเขียนบทร้อยกรอง และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนคัวยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อส่งเสริมการเขียนบทร้อยกรองระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอุ้นเย็น อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อส่งเสริมการเขียนบทร้อยกรอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.24/81.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการเขียนบทร้อยกรองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริวรรณ คงรอด (2548 : 124) ได้ทำการวิจัยเรื่องการทดลองใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและทักษะการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและทักษะการเขียนคำในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี และเพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2. การใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีผลการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กนกวรรณ สมโต (2549 : 53) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายอักษร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อ่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนสายอักษร จำนวน 50 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม รูปแบบการทดลองคือ One Group pretest - posttest

Design) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1. แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.42/88.53 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมถวิล นธิศิริกุล (2549 : 71) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องกลอนสุภาพ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะและกระบวนการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสระแคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องกลอนสุภาพ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ และกระบวนการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสระแคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสระแคน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 21 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ จำนวน 5 ชุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.11-0.47 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องกลอนสุภาพโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 15 แผน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนกลอนสุภาพและกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 1 ชุด ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน ผลการวิจัยพบว่า 1. แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่อง การเขียนกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 91.26/94.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนกลอนสุภาพ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง กลอนสุภาพ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะและกระบวนการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน อยู่ในระดับมากที่สุด

จตุติดา คงด้วง (2549 : 44) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะ ภาษาไทยเรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4 จำนวน 50 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ และแบบทดสอบการเขียนสะกดคำ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบค่าสถิติ t-test แบบ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อินทริรา ศรีสว่าง (2549 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ โดยใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มโรงเรียนพัคฆภูมิพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่ มหาสารคาม เขต 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะภาษาไทยมีประสิทธิภาพ 85.55/88.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมาก

สมลักษณ์ สุวรรณวงศ์ (2550 : 81) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และหาค่าดัชนีประสิทธิผล รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน ได้มาจากการเลือกแบบ

เจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก ผลการวิจัยปรากฏว่า 1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 86.33/87.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2. ค่าดัชนีประสิทธิผล ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยากมีค่าเท่ากับ 0.65 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ธนิตา เรืองวิเศษ (2550 : 78) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการสะกดคำยาก โดยใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหัวหมู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหัวหมูให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการเขียนสะกดคำยาก โดยใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการทดสอบก่อนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านหัวหมู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก แบบประเมินคุณภาพแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก และแบบทดสอบ จำนวน 60 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.33 - 0.75 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.29 - 0.60 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 40 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.33 - 0.72 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง

0.29 - 0.60 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test แบบ 2 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 86.67/84.54 มีค่าดัชนี ประสิทธิภาพเท่ากับ 0.76 และนักเรียนที่เรียนตามแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้ กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภา ขวัญพูน (2550 : 82) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ การเขียนสะกดคำภาษาไทยที่มีตัวการ์ตูนค่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนแบบ บูรณาการทักษะกับการเรียนแบบร่วมมือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ การเขียนสะกดคำภาษาไทยที่มีตัวการ์ตูนค่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนแบบ บูรณาการทักษะกับการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ วิธีการจับสลากห้องเรียน ได้ห้อง ป.3/2 เป็นกลุ่มทดลอง และห้อง ป.3/1 เป็นกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จำนวน 15 แผน แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำนวน 15 แผน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการ เขียนสะกดคำภาษาไทยที่มีตัวการ์ตูนค่าน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำ ภาษาไทยที่มีตัวการ์ตูนค่านักเรียนที่เรียนแบบบูรณาการทักษะก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2. ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำภาษาไทยที่มีตัวการ์ตูนค่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือ ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์หลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3. ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำภาษาไทยที่มีตัวการ์ตูนค่านักเรียนที่ เรียนแบบร่วมมือกับนักเรียนที่เรียนแบบบูรณาการทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบ บูรณาการทักษะ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อาร์มสตรอง (Armstrong. 1994 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในกลุ่มที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน และความสามารถที่แตกต่างกัน จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและระดับความพึงพอใจในการทำงานของตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4-6 จำนวน 47 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตตะวันตกกลาง ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการอ่านและความพึงพอใจในการอ่านของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในกลุ่มที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน และความสามารถแตกต่างกัน จากการศึกษครั้งนี้พบว่านักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเท่าเทียมกัน และมีความพึงพอใจในการทำงานของตนเอง และพึงพอใจในการใช้กลวิธีการทำงานกลุ่มชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 160 คน โดยใช้รูปภาพที่มีความหมายทดสอบการเขียนสะกดคำแบบเลือกคำตอบและแบบทดสอบการเขียนตามคำบอก

อาห์เม็ด (Ahamed. 2000 : 1) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบแผนการสะกดคำหน่วยเสียงและตามอักขรวิธีในชั้นประถมศึกษาของสหรัฐ โดยได้ออกแบบทดสอบการรู้จักสะกดคำเบื้องต้น และไปทดสอบเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึง 5 จำนวน 390 คน แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยคำที่ไม่มี ความหมายพยางค์เดียวและสองพยางค์ จำนวน 35 คำ และมุ่งเป้าไปที่แบบแผนการสะกดคำ 3 แบบแผน คือการถอดรหัสหน่วยเสียงกับความรู้เรื่องกฎทางอักขรวิธีอย่างเดียว และการรวมการถอดรหัสหน่วยเสียงกับความรู้เรื่องกฎทางอักขรวิธีเข้าอยู่ในคำเดียวกัน ผลการศึกษาพบว่า มีแนวโน้มทางการพัฒนาที่ชัดเจนอยู่ในแบบแผนการสะกดทั้งสามแบบแผนในทั้ง 4 ระดับชั้นเรียน การปฏิบัติการสะกดคำในกลุ่มตัวอย่างอิสระสองกลุ่มและผลปรากฏว่ามีแนวโน้มของพฤติกรรมเหมือนกัน และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับ 4 ระหว่างชั้นปีที่ 2 กับ 5 ชั้นปีที่ 3 กับ 4 และระหว่างชั้นปีที่ 3 กับ 5 ภายในแต่ละชั้นมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการปฏิบัติระหว่างแบบแผนการสะกดคำเดียวกับแบบแผนการสะกดคำตามอักขรวิธีอย่างเดียว และระหว่างแบบแผนการสะกดคำแบบถอดรหัสหน่วยเสียงอย่างเดียวกับแบบแผนการสะกดคำจากแบบแผนการสะกดคำทั้ง 3 แบบแผนที่ประเมินแล้วนั้น คำที่ต้องการ ความรู้เรื่องกฎของอักขระ เป็นวิธีที่ยากที่สุด เนื่องจากมีการสะกดคำที่มีการ

เปลี่ยนแปลงทางหน่วยคำและทางหน่วยเสียงอยู่ด้วย ทำให้นักเรียนทั้ง 4 ระดับชั้น มีความผิดพลาดในการสะกดคำมากที่สุด

ฮากันสัน (Hakanson. 2001 : 1) ได้ศึกษาผลของการเรียนการสะกดคำในบริบท ที่มีต่อนักเรียน จำนวน 17 คน ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีความสามารถในการสะกดคำจากคำไปจนถึงสูงใช้เวลาฝึก 10 สัปดาห์ ไม่มีการสอนการสะกดคำโดยตรง แบบทดสอบก่อนและหลังการสอนใช้เปรียบเทียบผลของความรู้ทางการสะกดคำทั่วไปของนักเรียนนอกเวลาสอน ผลการทดสอบก่อนและหลังการสอนแสดงให้เห็นว่าการฝึกสะกดคำในบริบทไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความรู้ทางการสะกดคำโดยรวม การฝึกสะกดคำโดยแยกเดี่ยวออกมาพบด้วยว่ามีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความรู้ทางการสะกดคำโดยรวม ถึงแม้ผลของมันจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่าผลของการฝึกสะกดคำในบริบท ผลการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่าการฝึกสะกดคำในบริบทการเขียนของเราเองมีผลต่อความรู้ทางการสะกดคำโดยรวมมากกว่าการฝึกสะกดคำที่แยกออกมาเดี่ยว ๆ ถึงแม้ทั้งสองกลยุทธ์นั้นจะปรับปรุงความรู้ทางการสะกดคำโดยทั่วไปให้ดีขึ้นได้ก็ตาม

เบชาาร์ด (Bouchard. 2002 : 1) ได้ศึกษาความรู้เรื่องคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการสะกดคำ แต่การปฏิบัติงานการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนก็มักจะยังแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความถูกต้องและความผิดพลาดของคำ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการสะกดคำตามความรู้เรื่องคำเชิงพัฒนาใน 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การปฏิบัติงานการอ่านของนักเรียนดีกว่าการปฏิบัติงานการสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่ามีรายงานอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับความรู้เรื่องคำของนักเรียน การวิเคราะห์เชิงคุณภาพในความผิดพลาดด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนต่อไป พบว่า ความผิดพลาดเกี่ยวข้องกับลักษณะทางอักษรวิธีที่เหมือนกันในทุกงาน ในที่สุดได้ศึกษาการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้เรื่องคำของทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การให้คะแนนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนในผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้เรื่องคำ แต่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจในการสอน ข้อค้นพบเหล่านี้ชี้แนะให้เห็นการพิจารณาที่ตรงประเด็น 4 ประการ ที่จำเป็นต้องกล่าวถึงในวิเคราะห์ใด ๆ ในความคิดในการอ่านและการสะกดคำ ดังนี้ ประการแรก กลุ่มตัวอย่างความคิดในการอ่านและการสะกดคำจำเป็นต้องมากพอที่จะเป็นตัวแทนของการพัฒนาความรู้เรื่องคำของนักเรียนได้ ประการที่สอง การวิเคราะห์ความคิดซึ่งได้แก่ ความคิดจากงานทางภาษาศาสตร์ที่

แตกต่างกัน จำเป็นต้องพิจารณาระดับหน้าที่สำหรับประเภทของงานแต่ละประเภท ยิ่งไปกว่านั้นการวิเคราะห์ความผิดพลาด พบว่า นักเรียนใช้การประสมประสานกลยุทธ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันไม่เฉพาะคำบอกไปทางอักษรวิธีให้ทั้งอ่านและสะกดคำเท่านั้น

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ต้องมีวิธีการสอนที่หลากหลาย ตรงกับความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน มีการนำสื่อมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะและมีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบฝึกทักษะภาษาไทยนับว่าเป็นสื่อการเรียนที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพราะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาได้ดี เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนรู้ ไม่เบื่อหน่ายและได้พัฒนาตามความสามารถของตนเอง ทำให้มีความมั่นใจในการเรียน

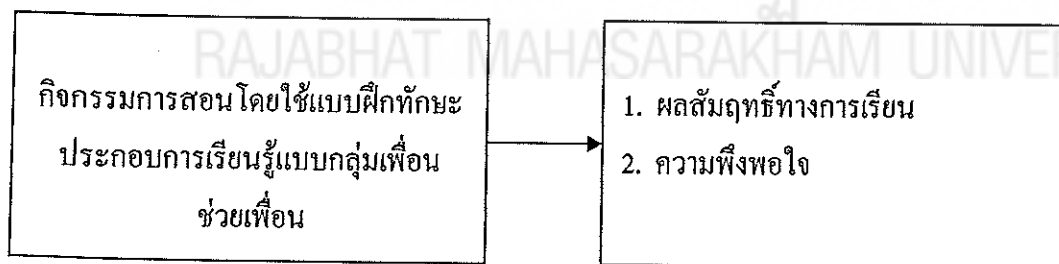
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสะกดคำได้ถูกต้องมากขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 4 แผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัย